Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

36 918 Wijziging van de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding in verband met de permanentmaking van die wet en enkele andere wijzigingen

Nr. 7

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 17 juni 2026

I. Algemeen

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het verslag van de vaste commissie Justitie en Veiligheid. Daarbij ben ik uw commissie erkentelijk voor de voortvarende behandeling van het wetsvoorstel, nu de huidige wet met ingang van 1 maart 2027 vervalt. De leden van de fracties van D66, VVD, GroenLinks-PvdA, PVV, CDA, BBB en SGP hebben nog enkele vragen, die ik hierna zal beantwoorden.

Bij de beantwoording is grotendeels de indeling van het verslag gevolgd, waarbij een nummering bij de gestelde vragen is aangebracht. Waar dit de duidelijkheid ten goede komt is een aantal vragen bij de beantwoording samengevoegd. De inhoud van het verslag is daarbij cursief weergegeven.

*De leden van de **D66-fractie** hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel tot wijziging van de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding in verband met de permanentmaking van die wet en enkele andere wijzigingen (hierna: het wetsvoorstel). Deze leden onderschrijven het belang van een doelmatige en efficiënte aanpak van terrorisme en extremisme om de nationale veiligheid te garanderen. Tegelijkertijd constateren voornoemde leden dat het wetsvoorstel ingrijpende maatregelen bevat die tot een beperking van diverse grondrechten kunnen leiden, wat vraagt om een uitgebreide onderbouwing van de noodzaak van het wetsvoorstel. De aan het woord zijnde leden zijn daarnaast van mening dat een doelmatige aanpak van terrorisme vraagt om zowel het nemen van maatregelen met betrekking tot de veiligheid als maatregelen met betrekking tot preventie. In dat kader hebben deze leden nog enkele vragen.*

*De leden van de **VVD-fractie** hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij delen de noodzaak die de regering beschrijft om de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding (hierna: Twbmt) permanent te maken. Deze leden zien met de regering de*

kst-36918-7
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

blijvende noodzaak om te kunnen beschikken over bestuurlijke maatregelen ter bescherming van de nationale veiligheid. Zij stellen nog enkele vragen.

*De leden van de **GroenLinks-PvdA-fractie** hebben met belangstelling en ook enige verbazing kennisgenomen van het wetsvoorstel. De oorspronkelijke wet kende vanwege het vergaande karakter van de in die wet opgenomen bestuurlijke maatregelen die meerdere grondrechten raakten, een horizonbepaling die de wet in 2022 deed vervallen. Uit de kritische evaluatie van die tijdelijke wet bleek toen al dat de bestuurlijke maatregelen te weinig toegevoegde waarde hadden. Het wetsvoorstel tot verlenging van de wet stuitte ook op kritiek van de Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling). De Afdeling achtte het verlengingsvoorstel onvoldoende onderbouwd. De toen nog beide fracties van GroenLinks en PvdA stemden tegen het wetsvoorstel tot verlenging. Desalniettemin werd de tijdelijke wet in 2022 met vijf jaar verlengd.*

De tweede evaluatie van de Twbmt uit 2024 is wat de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie betreft duidelijk: de evaluatie wijst erop dat de tijdelijke wet nauwelijks is «toegepast en dan vaak ook nog in aanvulling op een strafrechtelijk traject. De wet voorziet kennelijk niet in een werkelijke behoefte»[1]. Bovendien is uit de evaluatie niet gebleken «dat er terroristische activiteiten zijn ontplooid die met toepassing van de Twbmt hadden kunnen worden voorkomen»[2]. En «[g]een van de door ons geïnterviewde professionals van gemeenten, de politie of Zorg- en Veiligheidshuizen, die op lokaal niveau betrokken zijn bij de aanpak van radicalisering, heeft aangegeven grote behoefte te hebben aan de wet. Dit rechtvaardigt de algemene conclusie dat de Twbmt geen noodzakelijk instrument is in de bestrijding van terroristische activiteiten»[3].
Daarnaast is gebleken dat ook de rechter in meerdere gevallen heeft geoordeeld dat er onvoldoende onderbouwing was voor een maatregel. Ook wordt er in de evaluatie op gewezen dat artikel 38z van het Wetboek van Strafrecht inmiddels is gaan voorzien in de mogelijkheid «om in afgeronde strafzaken met betrekking tot terroristische misdrijven (mits uitgemond in een veroordeling tot een vrijheidsstraf of tbs) blijvend gedragsbeïnvloedende en/of vrijheidsbeperkende maatregelen toe te passen»[4]. En als er in een strafzaak met betrekking tot een terroristisch misdrijf geen vrijheidsbeperkende maatregel wordt opgelegd, geldt ook naar de mening van deze leden dat het strafrecht het ultimum remedium moet blijven en is een bestuursrechtelijke maatregel die na een strafrechtelijk vonnis zou moeten komen, dus ongewenst. Ten slotte stuit het voorliggend wetsvoorstel nu wéér op een kritisch advies van de Afdeling. Voornoemde leden kunnen zich aansluiten bij de woorden van de Afdeling, namelijk dat er «geen reden [is] om af te zien van de eerder naar voren gebrachte vraagtekens bij deze wettelijke maatregelen, temeer niet nu wordt voorgesteld de wet permanent te maken». Temeer ook daar de voorgestelde bestuurlijke maatregelen meerdere grondrechten raken, zien de aan het woord zijnde leden geen reden om de tijdelijke wet permanent te maken.

Vraag 1
Zij vragen de regering het wetsvoorstel beter te onderbouwen anders dan de redenering dat het handig kan zijn «voor het geval dat» om de

---

[1] Evaluatie van de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding, Nood zoekt wet, juli 2024, bijlage bij Kamerstuk 29 754, nr. 730, p. 153.
[2] Idem.
[3] Idem.
[4] Idem, p. 154.

bestuurlijke maatregelen alvast in de spreekwoordelijke gereedschapskist te hebben.

De regering stelt vast dat er sprake is van een aanhoudende en veranderende terroristische dreiging, waarover periodiek wordt gerapporteerd in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN). Een Dreigingsbeeld kan in de loop der jaren fluctueren. Dit neemt niet weg dat ook bij een lager dreigingsniveau er personen kunnen zijn ten aanzien van wie het ter bescherming van de nationale veiligheid noodzakelijk kan zijn een maatregel op te leggen. De frequentie van de noodzaak tot het opleggen van een maatregel kan daarbij ook fluctueren. Daarnaast geldt dat de te beschermen belangen groot zijn, wat het behoud van de wet ook bij een lagere frequentie van toepassing rechtvaardigt. Uit de verschillende DTN's die de afgelopen jaren zijn verschenen blijkt echter dat de terroristische dreiging onverminderd hoog is. Om de terroristische dreiging het hoofd te kunnen bieden blijft een brede aanpak nodig, waaronder het kunnen nemen van preventieve maatregelen. De Twbmt vormt daar naar het oordeel van de van de regering een onmisbaar onderdeel van.

Recente inzet van maatregelen bij een aantal terrorismeveroordeelden met een hoog dreigingsprofiel zonder verblijfsrecht, waarbij ander instrumentarium om de dreiging uitgaande van deze personen te mitigeren ontbrak, laat zien dat de wet nog steeds noodzakelijk is. Het strafrecht is niet in alle gevallen inzetbaar of een oplossing waar het gaat om preventieve maatregelen. Dat geldt ook ten aanzien van de hierboven genoemde voorbeelden. Indien er bij het vonnis geen gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel is opgelegd, is de inzet van strafrecht na detentie alleen aan de orde bij nieuwe strafbare feiten. De inzet van de Twbmt is nodig om het zicht op deze personen te behouden en risico's te mitigeren. Met name bij deze specifieke doelgroep is er dan ook een belangrijke noodzaak, wat ook uw Kamer benadrukt, om zicht te houden en hun dreiging voor de nationale veiligheid te beperken. Overigens neemt dat niet weg dat ook in andere situaties de inzet van de wet ter bescherming van de nationale veiligheid noodzakelijk kan zijn. Op dit moment geldt echter dat specifiek deze groep maatregelen vergt. Daarbij wordt benadrukt dat het gaat om bestuurlijke maatregelen die preventief kunnen worden ingezet en nadrukkelijk geen punitief oogmerk hebben.

Tot slot dient te worden benadrukt dat indien «voor het geval dat» betekent dat de maatregelen uit de wet alleen worden ingezet indien dit noodzakelijk is ter bescherming van de nationale veiligheid, dit geen negatief uitgangspunt is. Juist omdat het gaat om vrijheidbeperkende maatregelen wordt met de toepassing van die maatregelen zorgvuldig omgegaan en juist omdat de te beschermen belangen die op het spel staan groot zijn, is het noodzakelijk dat het instrumentarium behouden blijft.

Vraag 2
Deelt de regering de mening van deze leden dat het in het kader van het voorkomen van terroristische aanslagen effectiever is om te voorkomen dat mensen afglijden naar terroristisch gedachtegoed en gedrag? Zo ja, hoe gaat de regering daar gevolg aan geven? Zo nee, waarom niet?

Het uitgangspunt is dat wordt voorkomen dat personen radicaliseren richting extremisme en/of terrorisme. Preventie kent verschillende fasen en een brede en gerichte inzet. Inzet op al deze fasen is van belang om ons land veilig te houden.

Het voorkomen van radicalisering begint in de eerste plaats bij de zogenoemde *brede* preventie: het bevorderen van veerkracht en weerbaarheid. Deze vorm van preventie ziet op het versterken van beschermende factoren en het verminderen van voedingsbodems voor onder andere (maar niet enkel) radicalisering. Dit vraagstuk is niet enkel gericht op veiligheid, maar is ook nauw verbonden met het sociaal, onderwijs- en zorgdomein en sluit dan ook aan op bredere programma's die welzijn, samenleven of democratisch burgerschap in algemene zin bevorderen. Een voorbeeld hiervan is de Agenda Veerkrachtige en Weerbare Samenleving, die als doel heeft om kennis en instrumenten te bieden aan gemeenten en professionals om de veerkracht en weerbaarheid van individuen en groepen te vergroten. Daarnaast richt bijvoorbeeld de Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) zich op het versterken van de sociale stabiliteit en daarmee veerkracht in de samenleving inzake maatschappelijke spanningen, polarisatie, preventie van ondermijning en radicalisering. Tot slot speelt ook het onderwijs een grote rol in het versterken van (digitale) weerbaarheid en burgerschapsonderwijs.

Naast deze brede vorm van preventie, focust de lokale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme op *gerichte* preventie. Deze preventiefase heeft als doel te voorkomen dat personen radicaliseren of verder gaan in hun radicaliseringsproces. Om dit te kunnen bewerkstelligen wordt onder andere ingezet op:

- het zicht verkrijgen op vatbare individuen in vatbare omgevingen en/of personen die zich in gemeenten bevinden,
- het uitvoeren van projecten en interventies voor deze personen, gericht op het versterken van beschermende factoren,
- het vergroten van inzicht in effectieve preventieve interventies gericht op deze groepen en/of personen,
- het versterken en onderhouden van kennis, vaardigheden, vertrouwen en samenwerking in het netwerk,
- het evalueren en bijschaven van interventies en het bouwen aan bestuurlijk draagvlak.

Onderdeel van de lokale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme is de persoonsgerichte aanpak radicalisering (PGA). Het doel van de PGA is het tegengaan van radicalisering en het voorkomen van (gewelddadig) extremisme en terrorisme, door gezamenlijke inspanning van lokale ketenpartners. De PGA is een integrale, op de persoon of zijn of haar directe omgeving toegesneden mix van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke, zorg- en overige interventies. Hierin werken diverse organisaties vanuit verschillende disciplines samen, zoals bestuur (gemeente), strafrecht (de politie, het OM) en zorg (zoals GGZ-partners).[5] De grondslag van de PGA is gelegen in de Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten.

Een groot deel van de aanpak is gericht op het voorkomen van radicalisering en het tegengaan van verdere radicalisering in verschillende fasen. De Twbmt vindt zijn plaats in het laatste stukje van de preventieve fase, daar waar preventie gericht op een persoon noodzakelijk is om de nationale veiligheid te beschermen.

*De leden van de **PVV-fractie** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben hierover enkele vragen.*

---

[5] Overige betrokken partners kunnen zijn: Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering Nederland, gemeentelijke diensten (sociaal domein, wet maatschappelijke ondersteuning, onderwijs/leerplicht), het landelijk steunpunt extremisme (LSE), de vreemdelingenketen, theologen, jongerenwerkers, jeugdbescherming, Veilig Thuis, NCTV, Koninklijke Marechaussee.

*De leden van de **CDA-fractie** hebben met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden maken graag van de gelegenheid gebruik om vragen te stellen aan de regering over dit wetsvoorstel.*

*De leden van de **BBB-fractie** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.*

*De leden van de **SGP-fractie** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel.*

1. Inleiding

*De leden van de **D66-fractie** merken op dat bij de invoering van de Twbmt is benoemd dat de bestuurlijke maatregelen niet los kunnen worden gezien van het gehele palet aan maatregelen om radicalisering tegen te gaan. Deze leden delen de mening dat een effectieve aanpak van terroristisch en extremistisch gedachtegoed vraagt om zowel maatregelen met betrekking tot het beschermen van de nationale veiligheid als maatregelen ten behoeve van preventie.*

Vraag 3
Voornoemde leden vragen de regering dan ook het volledige pakket aan maatregelen uiteen te zetten waarbinnen de bestuurlijke maatregelen een rol vervullen en vragen de regering daarbij expliciet uiteen te zetten welke maatregelen worden getroffen ten behoeve van preventie van radicalisering.

Zoals geschetst bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **GroenLinks-PvdA-fractie onder 2** wordt er in verschillende fasen ingezet op preventie. De Twbmt is een vorm van gerichte preventie op een individu. Het doel van de Twbmt ziet op het beschermen van de nationale veiligheid tegen mogelijk extremistisch of terroristisch geweld, dat met andere maatregelen, zoals het strafrecht, (nog) niet kan worden weggenomen. De maatregelen hebben een preventief karakter, enkele maatregelen kunnen ook ingezet worden na detentie wanneer een veilige re-integratie centraal staat. Onderstaand worden diverse (niet limitatieve) preventieve en repressieve maatregelen in de fase van de PGA geschetst.

Voorbeelden van preventieve interventies/activiteiten door sociaal- en zorgdomein betreffen:
- Familie- en netwerkondersteuning;
- Gezinsbegeleiding;
- Coaching vanuit jongerenwerk;
- Theologische/ideologische begeleiding;
- Sociaal-emotionele vaardigheden verbeteren;
- Praktische ondersteuning bij het zoeken van een woning, werk of schuldenproblematiek;
- Vrijwillige zorg in overleg met betrokkene (bijv. gesprekken met een behandelaar of opname in een GGZ-instelling);
- Bemoeizorg (dit kan ook zien op hulp bij sociale problemen, zoals schulden);
- Zorgmachtiging, crisismaatregel;
- Aanmelding bij het Zorg- en Veiligheidshuis voor de levensloopaanpak;
- Zorgmaatregelen via de Wet verplichte GGZ (Wvggz);
- Gecoördineerde aanpak in het geval van meervoudige problematiek via de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams).

De inzet op deze interventies kan worden afgestemd in het lokale casusoverleg radicalisering, zoals geregeld in de Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten.

Binnen de diverse rechtsgebieden (bestuursrecht en strafrecht) is de inzet van veiligheidsmaatregelen mogelijk. CTER specifieke interventies, naast de Twbmt, zijn:

- Artikel 23 van de Paspoortwet: het bemoeilijken van zowel de uitreis van personen naar terroristische strijdgebieden als eventuele ongeziene terugkeer uit strijdgebied.
- Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN): het intrekken van het Nederlanderschap op grond van artikel 14, tweede lid, en 14, vierde lid, RWN.
- Bevriezingsmaatregel: bevriezen van financiële tegoeden van personen die opgenomen zijn op de nationale sanctielijst.
- Strafrechtelijke maatregelen: bij verdenking van strafbare feiten. Specifiek voor terroristische misdrijven geldt artikel 83 van het Wetboek van Strafrecht.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de inzet van deze interventies afhankelijk is van de beschermende en risicofactoren van de betrokkenen. Bij de inzet van interventies wordt altijd gekeken naar proportionaliteit en subsidiariteit.

Vraag 4
Hoe beoordeelt de regering de balans tussen veiligheidsmaatregelen enerzijds en de inzet op preventie anderzijds? Is deze balans met het huidige wetsvoorstel voldoende gewaarborgd?

Preventie en repressie gaan hand in hand. De beantwoording van de vragen van de leden van de **GroenLinks-PvdA-fractie onder 2** en de leden van de **D66-fractie onder 3** laat zien dat er binnen het brede palet van interventies veel mogelijkheden op het gebied van preventie zijn. In minder gevallen zijn repressieve maatregelen, zoals het strafrecht van toepassing. De Twbmt vormt een brug tussen deze twee vormen van maatregelen: daar waar de preventieve interventies door het sociaal- en zorgdomein niet meer toereikend zijn om een dreiging te beperken, maar waar repressieve maatregelen zoals het strafrecht nog niet (of niet langer) in beeld komen. Dit past bij de aard van de Twbmt, in het uiterste spectrum van preventieve maatregelen: daar waar overige interventies niet toereikend zijn, nog geen sprake is van een strafbaar feit, maar er wel op een individu gerichte interventies nodig zijn om gevolgen voor de nationale veiligheid te voorkomen, zoals in gevallen waarin de strafrechtelijke detentie is geëindigd, maar er nog steeds sprake is van een risico voor de nationale veiligheid.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat de regering de noodzaak van de Tijdelijke wet onderschrijft door te verwijzen naar het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (hierna: DTN) van juni 2025, waaruit blijkt dat de jihadistische dreiging van geradicaliseerde individuen in Nederland onverminderd hoog is.*

Vraag 5
Kan de regering bevestigen dat dit beeld vrijwel onveranderd is aan de hand van het DTN van december 2025? Is er sindsdien sprake van andere soorten dreigingen, een afname of intensiteit van bepaalde vormen van jihadisme?

De terroristische dreiging tegen Nederland is sinds de publicatie van het DTN in juni 2025 nog steeds hoog. Het dreigingsniveau is in december 2025 opnieuw als substantieel aangemerkt. Naast dreiging vanuit het jihadisme blijft er een terroristische dreiging uitgaan van aanhangers van rechts-terroristisch gedachtegoed en van een klein deel geweldsbereide anti-institutioneel extremisten. Ten slotte kunnen aanslagplegers

gedreven worden door persoonlijke omstandigheden of handelen uit een fascinatie voor nihilistisch geweld.[6]

2. Terroristische dreiging en contraterrorisme

2.1 Aanhoudende dreiging

*De leden van de **D66-fractie** lezen dat de regering onder andere het huidige dreigingsbeeld, de zorgen over online radicalisering en de relatief snel veranderende omstandigheden in de wereld benoemt als redenen om tot een andere weging te komen ten aanzien van de noodzaak voor behoud van de Tijdelijke wet dan de onderzoekers in het evaluatierapport. Deze leden onderschrijven het dreigingsbeeld dat de regering schetst met betrekking tot jihadistische, rechts-terroristische, anti-institutionele en andere groeperingen. Daarnaast delen voornoemde leden de zorgen over de snelheid van online radicalisering en de steeds grotere impact van sociale media op het ontwikkelen van extremistisch gedachtegoed. De aan het woord zijnde leden zien echter niet hoe deze problematiek wordt ondervangen met de permanentmaking van de Twbmt.*

Vraag 6
Kan de regering uiteenzetten hoe de maatregelen in het onderhavige wetsvoorstel bijdragen aan het tegengaan van deze online ontwikkelingen?

De zorgen over de online dreiging nemen toe. Het online domein mist een corrigerend geluid en wordt door extremisten en terroristen benut om hun ideologieën te verspreiden en om te rekruteren via sociale media en andere platformen. Online radicalisering blijft hierdoor vaak in eerste instantie onopgemerkt voor de directe omgeving. Online radicalisering blijft niet beperkt tot de digitale wereld, maar fungeert regelmatig als brug naar fysieke dreigingen. Het is daarom essentieel om de stap van online uitingen naar gewelddadige actie te voorkomen. De Twbmt biedt ook de vereiste maatregelen, zoals gebieds- of contactverboden, om de bewegingsvrijheid van personen met een acuut online dreigingsprofiel in de fysieke wereld te beperken nog voordat zij tot actie overgaan. Zonder deze wet ontstaat er een leemte wanneer een persoon weliswaar radicaliseert, maar (nog) niet strafrechtelijk vervolgd kan worden, of wanneer hij is gestraft, maar nog steeds een risico vormt. Met bijvoorbeeld het opleggen van een meldplicht kan met betrokkene contact kan worden gelegd. Op deze manier kan risicogedrag, waaronder online, dat kan uitmonden in geweldsbereidheid worden gesignaleerd met het oog op het mitigeren van het risico voor de nationale veiligheid dat van deze persoon uitgaat.

*De leden van de **D66-fractie** lezen voorts dat de regering concludeert dat de maatregelen nog steeds noodzakelijk zijn met het oog op het bestaande terroristische dreigingsniveau. Deze leden erkennen dat het dreigingsniveau van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (hierna: NCTV) onverminderd hoog is. Tegelijkertijd bestaat de mogelijkheid dat het dreigingsniveau in de toekomst zal afnemen.*

Vraag 7
Kan de regering toelichten waarom desondanks is gekozen voor een permanente wet in plaats van een verlenging van de wet tot het dreigingsniveau substantieel is afgenomen? Is de regering van mening dat de voorgestelde maatregelen en de mogelijk daaraan verbonden inbreuk op

[6] Bij nihilistisch geweld gaat het om het plegen van geweld omwille van het geweld, waarbij misantropie en destructie van de maatschappij een voorname rol spelen.

grondrechten nog steeds noodzakelijk, proportioneel en uitlegbaar zijn wanneer het dreigingsniveau sterk is afgenomen? Kan de regering dit per bestuurlijke maatregel toelichten?

De regering heeft gekozen voor een permanente wettelijke regeling, omdat de terroristische dreiging tegen Nederland al gedurende langere tijd substantieel is en bovendien een veranderlijk en moeilijk voorspelbaar karakter heeft. Uit de opeenvolgende Dreigingsbeelden Terrorisme Nederland (DTN's) blijkt dat de aard en verschijningsvorm van de dreiging voortdurend veranderen, waardoor behoefte blijft bestaan aan een duurzaam en flexibel bestuurlijk instrumentarium. Het kabinet acht het daarom niet wenselijk dat de beschikbaarheid van deze maatregelen afhankelijk blijft van periodieke verlengingen van tijdelijke wetgeving. Om die reden is dan ook in het coalitieakkoord «*Aan de slag, Bouwen aan een beter Nederland*» de permanentmaking van de wet aangekondigd.

Zoals ook aan bod kwam bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **GroenLinks-PvdA-fractie onder 2** neemt een eventuele verlaging van het algemene dreigingsniveau niet weg dat zich nog steeds individuele gevallen kunnen voordoen waarin sprake is van een concrete dreiging voor de nationale veiligheid. Ook in dergelijke situaties acht de regering het noodzakelijk te kunnen beschikken over bestuurlijke maatregelen om risico's tijdig en proportioneel te beperken. Het algemene dreigingsniveau is niet bepalend voor de noodzaak van een maatregel in een individueel geval, maar geeft in algemene zin aan welke dreigingen zich voordoen als gevolg waarvan de noodzaak tot inzet van maatregelen voorstelbaar is.

Voor alle bestuurlijke maatregelen uit de wet geldt dat toepassing uitsluitend mogelijk is indien in het concrete geval wordt voldaan aan de vereisten van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Iedere maatregel dient individueel gemotiveerd te worden waarbij rechterlijke toetsing mogelijk is. Hiermee wordt gewaarborgd dat eventuele beperkingen van grondrechten slechts plaatsvinden indien dit gerechtvaardigd is in het belang van de nationale veiligheid.

Dit geldt voor alle maatregelen uit de wet, waaronder het contactverbod, gebiedsverbod, uitreisverbod en de meldplicht. Per maatregel wordt beoordeeld of deze, gelet op de aard en ernst van de dreiging, passend en evenwichtig is. Zo kan een meldplicht noodzakelijk zijn om zicht te houden op een persoon die een risico vormt voor de nationale veiligheid, terwijl een contactverbod kan worden ingezet om beïnvloeding binnen extremistische netwerken te voorkomen. De regering acht deze maatregelen, mede gelet op de bestaande waarborgen en de individuele toetsing per geval, ook bij een lager algemeen dreigingsniveau uitlegbaar en juridisch gerechtvaardigd.

Tot slot is nog relevant dat de regering de wet binnen vijf jaar na inwerkingtreding van de permanentmaking opnieuw zal evalueren, waarbij onder meer zal worden gekeken naar de toepassing, effectiviteit, proportionaliteit en uitvoerbaarheid van het instrumentarium in de praktijk. De evaluatie en de kabinetsreactie daarop zullen aan beide Kamers der Staten-Generaal worden toegezonden.

*De leden van de **VVD-fractie** lezen in de beantwoording van feitelijke vragen bij de Voorjaarsnota 2026 dat er in 2023 vijfentwintig verdachten van terroristische misdrijven zijn geregistreerd bij het Openbaar Ministerie (hierna: OM). In 2024 waren dat er veertig. Er zijn nog geen cijfers beschikbaar uit 2025. Mede uit deze cijfers en de jaarrapporten van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, de Militaire Inlichtingen- en*

Veiligheidsdienst en het recente DTN blijkt dat het dreigingsniveau substantieel blijft. Er is volgens het recente DTN een hoge voorstelbare terroristische dreiging en er is een reële kans dat een aanslag in Nederland zal plaatsvinden.

Vraag 8
Kan de regering ingaan op de maatregelen die tijdens de kabinetsperiode worden getroffen om deze dreiging te beperken? Welke maatregelen worden er naast permanentmaking van de Twbmt genomen om bijvoorbeeld de toegenomen snelle online radicalisering van eenlingen tegen te gaan?

Om de nationale veiligheid en de democratische rechtsorde te beschermen tegen de aanhoudende terroristische en geweldsbereide extremistische dreiging is de Nationale Contraterrorismestrategie opgesteld. Deze strategie voorziet van een brede en wendbare aanpak waar nauwe samenwerking tussen partners uit de betrokken veiligheids-, vreemdelingen- en zorgketen op nationaal en lokaal niveau plaatsvindt. De strategie bestaat uit vier hoofddoelen: verwerven, voorkomen, voorbereiden en vervolgen.

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) werkt middels de Versterkte Aanpak Online (VAO) aan een gecoördineerde aanpak van specifiek online extremisme en terrorisme. Daarin wordt intensief samengewerkt met partners binnen het veiligheidsdomein, maar ook in het jeugddomein en met de online platformen. Daarnaast vervult Nederland een voortrekkersrol bij het op de Europese agenda zetten van onlineradicalisering. Zo pleit Nederland, samen met Frankrijk en Duitsland, voor aanvullende maatregelen, in de vorm van een gedragscode ten aanzien van dergelijke platformen via de gezamenlijke non-paper «*Countering together: Fighting Online Radicalisation, Violent Extremism and Terrorism*».

Ook wordt ingezet op preventie van en bewustwording over online radicalisering. Zo werk ik samen met de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aan de (brede) preventie en de digitale weerbaarheid van jongeren via regionale bijeenkomsten en conferenties.

De NCTV is met partners voornemens om door middel van communicatie-inzet aandacht te genereren voor de zorgwekkende ontwikkeling van onder andere radicaliserende jongeren en handelingsperspectief te bieden, naast de inzet die door gemeenten hierop wordt gedaan die gefinancierd worden met de Versterkingsgelden. Voor een uitgebreid overzicht van maatregelen en beleidstrajecten om online radicalisering tegen te gaan, verwijs ik uw Kamer naar de voortgangsbrief VAO inzake extremisme en terrorisme, die recent is verzonden aan uw Kamer.

Nederland heeft een robuuste aanpak op het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme. Deze aanpak is ideologie-onafhankelijk en toepasbaar op iedere doelgroep en leeftijd. Ook wordt in de lokale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme het online domein steeds beter geïntegreerd: zo worden handvatten geboden om online signalen sneller te kunnen herkennen, zoals in het verdiepingsdossier online. In het geval van signalen van (online) radicalisering kan de betrokkene worden opgenomen in de PGA. Ten aanzien van alleenhandelende daders is bekend dat een deel van hen kampt met psychische problematiek. Mede daarom wordt ingezet op betrekken van de (forensische) geestelijke gezondheidszorg bij de multidisciplinaire lokale aanpak.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat de terroristische dreiging onverminderd actueel is en de kans op een aanslag reëel blijft. De dreiging komt vooral voort uit jihadistische groepen uit ISIS-provincies die jihadisten aansturen op aanslagen. Dit gedachtegoed wordt met name verspreid via sociale media, wat veel terechtkomt bij tieners en jongvolwassenen. Deze leden constateren dat eind 2022 de motie van het lid Kuik (Kamerstuk 29 754, nr. 658) is aangenomen om een pilot te starten om de aanpak van online radicalisering te versterken door jongeren die radicaliserende content opzoeken, online om te leiden naar anti-extremistische content.*

Vraag 9
Kan de regering al resultaten delen van deze pilot, die in januari 2026 is uitgerold op Instragram, Facebook en Threads? Zo nee, wanneer kan de Tweede Kamer de eerste resultaten verwachten?

In januari 2026 is de Re-Direct-pilot met Meta kleinschalig uitgerold op Instagram. Met behulp van deze ReDirect methode worden gebruikers die zoeken naar terroristische online content omgeleid naar het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE). Tot op heden is het aantal omleidingen relatief beperkt. In de zomer van dit jaar wordt de pilot uitgebreid naar Threads en Facebook, waarna in het najaar van 2026 op basis van de resultaten zal worden bezien of een eventuele uitbreiding en/of verlenging opportuun is. Ik zal uw Kamer hierover eind 2026 informeren in de volgende voortgangsbrief ten aanzien van de Versterkte Aanpak Online (VAO).

Vraag 10
*De leden van de **CDA-fractie** vragen tevens of de regering bereid is te onderzoeken of met andere platformen vergelijkbare pilots kunnen worden opgezet om radicalisering tegen te gaan, zoals gamingplatformen of andere platformen waar veel jongeren actief op zijn. Daarnaast vragen deze leden, nu de regering in de memorie van toelichting schrijft dat de online radicalisering zich manifesteert over landsgrenzen heen, of de regering bereid is om de pilot onder de aandacht te brengen bij andere Europese lidstaten.*

De regering brengt de ReDirect-pilot reeds onder de aandacht van andere Europese lidstaten. Zo heb ik het EU Internet Forum hiervoor aangegrepen. Gedurende de «Ministerial Meeting» georganiseerd door de Europese Commissie worden Ministers vanuit de lidstaten, hooggeplaatste vertegenwoordigers van online platformen, EU-instellingen en maatschappelijke organisaties samengebracht om misbruik van online diensten voor terroristische en gewelddadige extremistische doeleinden tegen te gaan. Ik zal op Europees niveau ervaringen blijven uitwisselen over interventies, met aandacht voor samenwerkingsmogelijkheden, best practices en kennisdeling. Verder is de regering bereid te onderzoeken of met andere platformen vergelijkbare pilots kunnen worden opgezet om online radicalisering tegen te gaan. Er loopt momenteel een verkenning. Zo wordt de mogelijkheid tot het opzetten van een dergelijke pilot met een ander, vaak gebruikt sociale media platform onderzocht, met oog voor de wijze waarop jongeren het beste bereikt kunnen worden. Daarnaast kijk ik naar een project op een online gamingplatform. Ik zal uw Kamer in het najaar van 2026 nader over de voortgang van deze initiatieven informeren.

Vraag 11
*De leden van de **SGP-fractie** vragen of het klopt dat op grond van de Tijdelijke wet in de afgelopen zes jaren slechts tweemaal een maatregel is*

opgelegd, te weten een meldplicht. Hoe verhouden deze cijfers zich tot de aanhoudende dreiging die beschreven wordt door de regering?

In de afgelopen zes jaar (periode juli 2020 tot en met mei 2026) zijn aan vijf personen één of meer maatregelen op grond van de Twbmt opgelegd. Daarbij dient te worden opgemerkt dat het aantal opgelegde maatregelen hoger ligt indien de verlengingen worden meegerekend.

De Twbmt voorziet in een bestuurlijk instrumentarium voor die gevallen waarin sprake is van een dreiging voor de nationale veiligheid en het noodzakelijk is om tijdig maatregelen te kunnen treffen ter bescherming daarvan, wanneer andere interventies ontbreken. Dat het instrumentarium gericht en terughoudend wordt ingezet, past ook bij het ingrijpende karakter van de maatregelen en de beperking van grondrechten die daarmee gepaard gaat, en het uitgangspunt dat per casus in eerste instantie wordt bezien of de dreiging kan worden tegengegaan met interventies uit een ander kader.

De terroristische dreiging tegen Nederland is aanhoudend hoog, zoals ook volgt uit de recente DTN's. Daarbij komt dat sinds 2025 meerdere terrorismeveroordeelden met een hoog dreigingsprofiel uit detentie vrijkomen. In individuele gevallen kan het noodzakelijk zijn om ten aanzien van deze personen aanvullende bestuurlijke maatregelen te treffen om zicht te houden op gedragingen en risico's voor de nationale veiligheid te beperken. De regering acht het daarom noodzakelijk dat dit instrumentarium beschikbaar blijft.

2.2 Terrorismeveroordeelden met hoger dreigingsprofiel uit detentie

Vraag 12
*De leden van de **VVD-fractie** stellen dat ook de komende jaren een aantal terrorismeveroordeelden met een hoog dreigingsprofiel uit detentie zal komen. In het coalitieakkoord zijn afspraken gemaakt over deze groep, waarbij specifiek aandacht is besteed aan de groep waarvan het Nederlanderschap is ingetrokken. Kan de regering een stand van zaken geven met betrekking tot de uitvoering van de afspraken uit het coalitieakkoord?*

De intrekking van het Nederlanderschap op grond van artikel 14, tweede lid, van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN), gaat in de meeste gevallen gepaard met het opleggen van een terugkeerbesluit en een inreisverbod door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Hierna dient de persoon Nederland te verlaten. Het kabinet intensiveert de inzet op het maatwerk van vertrek van personen die een risico vormen voor de nationale veiligheid en geen rechtmatig verblijf (meer) hebben. In de brief Coördinatie operationeel contraterrorismebeleid die op 22 april jl. aan uw Kamer is verstuurd wordt hier nader op ingegaan. Het kabinet voert voortvarend de afspraken uit het coalitieakkoord uit waaronder de permanentmaking van de Twbmt. Zo is het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State verwerkt en is het wetsvoorstel op 24 maart jl. bij uw Kamer ingediend. Daarnaast zet het kabinet zich in om de wettelijke mogelijkheid te creëren om ter bescherming van de nationale veiligheid elektronische monitoring in combinatie met een gebiedsgebod op te leggen. Het kabinet wil deze maatregel graag zorgvuldig en toekomstbestendig vormgeven. Uw Kamer zal hierover in het najaar nader geïnformeerd worden.

Wat betreft het creëren van een tijdelijke toezichtsmaatregel nationale veiligheid wordt gekeken naar de aanpak van het Verenigd Koninkrijk voor terrorismeveroordeelden, waaronder vreemdelingen zonder rechtmatig

verblijf. Het Verenigd Koninkrijk heeft de mogelijkheid om een beperkte en tijdelijke juridische voorziening op te leggen om op verschillende manieren en door verschillende organisaties duurzaam (toe)zicht te houden op vrijgekomen terrorismeveroordeelden, waaronder ook vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf. Dit kan doordat er strenge vrijheidsbeperkende voorwaarden aan deze voorziening zijn gekoppeld. Conform het coalitieakkoord wordt gekeken naar de mogelijkheden om in Nederland een soortgelijke maatregel te creëren. Hierbij geldt als uitgangspunt dat de toezichtmaatregel geen (permanente) aanspraak op voorzieningen oplevert. Deze tijdelijke voorziening dient enkel ter bescherming van de nationale veiligheid en wordt zo ingericht dat er geen rechten uit voortkomen.

*De leden van de **VVD-fractie** brengen in herinnering dat de rechter tegenwoordig ook de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (hierna: GVM) kan opleggen bij veroordeling wegens een terroristisch misdrijf. Hier is een specifieke wettelijke grondslag voor gecreëerd.*

Vraag 13
Kan de regering toelichten hoe vaak inmiddels de GVM is opgelegd aan terrorismeveroordeelden? En hoe vaak is de tenuitvoerlegging van deze maatregel gelast? Acht de regering het wenselijk dat het OM bij het uitspreken van strafeisen wegens terrorismedelicten ook vaker aan de rechter verzoekt een GVM op te leggen? Hoe vaak is dat in 2024, 2025 en tot nu toe in 2026 gebeurd?

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) heeft in het kader van het onderzoeksprogramma van de Wet langdurig toezicht onderzoek gedaan naar de toepassing van de GVM in de periode van 2018–2022. In die periode is de GVM 302 keer opgelegd, waarbij in 17 gevallen sprake is geweest van een veroordeling voor een terroristisch misdrijf.

Tot en met 2023 heeft het openbaar ministerie ten aanzien van tien maatregelen een vordering tot tenuitvoerlegging ingediend bij de rechtbank. Hiervan zijn negen vorderingen toegewezen. Eén vordering is afgewezen. Het is niet bekend in hoeveel gevallen de tenuitvoerlegging betrekking had op terrorismeveroordeelden.

Het aantal tenuitvoerleggingsbeslissingen is nog beperkt omdat de GVM sinds 2018 kan worden opgelegd en de tenuitvoerlegging pas kan worden gevorderd en bevolen aan het einde van de gevangenisstraf of tbs-maatregel. Hierdoor duurt het doorgaans meerdere jaren alvorens de tenuitvoerlegging aan de orde is.

Het WODC brengt momenteel in kaart hoe vaak de GVM is opgelegd en tenuitvoergelegd in de periode 2023–2026. Deze cijfers worden eind 2026 verwacht.

*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat bij terrorismeveroordeelden die naast het Nederlanderschap nog een andere nationaliteit hebben en binnenkort vrijkomen, het Nederlanderschap kan worden ingetrokken.*

Vraag 14
Deze leden vragen hoeveel terrorismeveroordeelden de komende twee jaar vrijkomen en of voor elke terrorismeveroordeelde met een dubbele nationaliteit geldt dat het Nederlanderschap wordt ingetrokken.

Het precieze aantal invrijheidstellingen van deze groep is lastig te noemen, omdat dit onder meer afhankelijk is van ontwikkelingen in de individuele strafprocessen en het voldoen aan opgelegde voorwaarden. Het aantal (onherroepelijk) veroordeelden van terroristische misdrijven dat in 2026 vrijkomt is daarmee afhankelijk van deze uitkomsten. Op dit moment is van minder dan tien terrorismeveroordeelden de uitstroom uit detentie voorzien in 2026.

De Minister kan op grond van artikel 14, tweede lid, van de RWN het Nederlanderschap intrekken van personen die onherroepelijk zijn veroordeeld voor een terroristisch misdrijf. Hoewel het intrekken van het Nederlanderschap geen automatisme is, betreft het hier wel een belangenafweging die naar zijn aard al snel in het nadeel van de betrokken persoon uitvalt: met de onherroepelijke veroordeling is immers gegeven dat de essentiële belangen van het Koninkrijk ernstig zijn geschaad. Dit weegt zwaar en rechtvaardigt dat bij de belangenafweging wordt uitgegaan van «intrekking, tenzij». Dat betekent dat de Minister na een onherroepelijke veroordeling voor één van de genoemde misdrijven bevoegd is in te trekken, maar betekent óók dat dat die intrekking al snel in de rede ligt.

Vraag 15
Ook vragen voornoemde leden hoe de regering gaat voorkomen dat wanneer het Nederlanderschap is ingetrokken maar het vertrek naar het derde land niet wordt gerealiseerd, deze persoon onder de radar verdwijnt en onrechtmatig in Nederland verblijft met het risico op radicalisering. Wordt over de terugkeer van deze groep veroordeelden afspraken gemaakt met derde landen?

Onder coördinatie van de NCTV werken alle betrokken partners, ieder vanuit de eigen processen en verantwoordelijkheden, intensief samen om de risico's die van hoogrisico casuïstiek uitgaat te mitigeren en zicht te houden op vrijgekomen terrorismeveroordeelden zonder rechtmatig verblijf totdat vertrek gerealiseerd is. De aanpak is geïntensiveerd om te voorkomen dat personen uit beeld raken en om vertrek te realiseren.

De Dienst Terugkeer en Vertrek (DTenV) voert het terugkeerbeleid uit en zet zich maximaal in om het vertrek van deze doelgroep te realiseren. DTenV is hiervoor mede afhankelijk van externe factoren, waaronder de medewerking van landen van herkomst en de persoon zelf alsmede individuele juridische procedures. Juist omdat medewerking van herkomstlanden en juridische procedures vaak een lange doorlooptijd hebben, wordt ingezet op een proactieve en samenhangende benadering, zodat beschikbare interventies tijdig en effectief kunnen worden benut en diplomatieke inzet goed kan worden voorbereid. Omwille van de vertrouwelijkheid van deze diplomatieke inzet kan ik niet ingaan op eventuele afspraken die met derde landen worden gemaakt.

Om te voorkomen dat betrokkenen uit beeld raken, wordt – afhankelijk van de casus – gebruikgemaakt van beschikbare maatregelen, zoals een meldplicht en gebiedsverbod op basis van de Twbmt, de GVM zoals toegelicht bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **VVD-fractie onder 13**, en vreemdelingenrechtelijke maatregelen (waaronder een meldplicht en een gebiedsgebod). Signaleringen en periodieke casusafstemming in ketenverband borgen dat zichtmomenten worden gecreëerd en behouden. Daarnaast is in het coalitieakkoord aangekondigd dat wordt bezien op welke wijze het instrumentarium ter bescherming van de nationale veiligheid verder kan worden versterkt. Daarbij is onder meer genoemd het creëren van een tijdelijke toezichtmaatregel nationale veiligheid, mede naar analogie van het Verenigd

Koninkrijk, evenals de mogelijkheid van elektronische monitoring in combinatie met een gebiedsgebod. Eventuele voorstellen zullen afzonderlijk moeten worden uitgewerkt en beoordeeld, mede in het licht van grondrechtelijke en verdragsrechtelijke waarborgen.

Vraag 16
*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat bij terrorismeveroordeelden zonder dubbele nationaliteit door betrokken ketenpartners wordt ingezet op het houden van zoveel mogelijk zicht op deze personen. Kan de regering nader uiteenzetten welke ketenpartners hierbij betrokken zijn, hoe de informatie- en gegevensdeling op een adequate manier is ingericht en op welke manier zicht wordt gehouden op de veroordeelden die vrij zijn gekomen?*

Bij personen zonder dubbele nationaliteit, dus van wie het Nederlanderschap niet kan worden ingetrokken na een onherroepelijke veroordeling voor een terroristisch misdrijf, geldt dat wordt ingezet op de re-integratie van de betrokkene. Buiten detentie komen, onder regie van de gemeente, diverse zorg- en veiligheidspartners bijeen in het lokale casusoverleg. De uitwisseling van gegevens vindt in het casusoverleg plaats onder de Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten. De voorbereidingen voor een veilige re-integratie worden al tijdens detentie getroffen. De partners in het casusoverleg investeren na vrijlating uit detentie verder in de veilige re-integratie. Zo heeft iemand die uit detentie komt in de regel een traject bij de reclassering lopen. De overige inzet door overige partijen is persoonsgericht en kent een significante overlap met de werkwijze, doelstellingen en samenwerkingspartners van de persoonsgerichte aanpak. Deze aanpak is eerder toegelicht bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **GroenLinks-PvdA-fractie onder 2**.

Zij kunnen, indien dat noodzakelijk wordt geacht, de inzet van bestuurlijke maatregelen op basis van de Twbmt verzoeken. Indien de rechter bij het vonnis toezichtmaatregelen heeft opgelegd op basis van artikel 38z WvSr kunnen ex-veroordeelden bij de tenuitvoerlegging zo lang als nodig onder toezicht blijven staan en kan bij terugvalgedrag en dreigende recidive worden ingegrepen. Bij personen zonder rechtmatig verblijf is de inzet tijdens en na detentie niet op re-integratie, maar op het realiseren vertrek gericht.

Vraag 17
*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat een GVM zoals opgenomen in de Wet langdurig toezicht, binnen het strafrechtelijk kader niet altijd kan worden toegepast op terrorismeveroordeelden. De regering benadrukt daarom het belang van de Twbmt, die ook ziet op preventieve werking en het voorkomen van recidive. Heeft de regering overwogen om de Wet langdurig toezicht aan te passen, zodat terrorismeveroordeelden die vrijkomen, vaker hieronder kunnen vallen en, zo nee, waarom niet? Kunnen de maatregelen in het wetsvoorstel de Wet langdurig toezicht nu doorkruisen of kan dit niet naast elkaar bestaan?*

De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM) zoals opgenomen in artikel 38z WvSr heeft tot doel recidive te voorkomen en slachtoffers te beschermen, door langer toezicht te houden op veroordeelden en te werken aan gedragsverandering. De inzet van artikel 38z WvSr vereist dat deze maatregel reeds in het veroordelende vonnis is opgelegd, in combinatie met een (voorwaardelijke) gevangenisstraf of tbs-maatregel. Indien de rechter de GVM niet heeft opgelegd, kan dat later niet alsnog gebeuren. Dit in verband met het beginsel van *ne bis in idem* (verbod op dubbele bestraffing).

Indien de rechter de GVM heeft opgelegd, kan het openbaar ministerie de tenuitvoerlegging vorderen aan het einde van de gevangenisstraf of tbs-maatregel. De GVM kan vervolgens aansluitend worden tenuitvoergelegd. Tenuitvoerlegging is kort gezegd mogelijk in geval van recidiverisico of mogelijk ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen. De GVM kan worden verlengd zolang de risico's aanwezig blijven.

De Twbmt kan ook worden toegepast ná of zonder een strafrechtelijk kader, wanneer er nieuwe dreigingsinformatie naar voren komt en iemand op grond van zijn gedragingen in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan. De Twbmt is bedoeld voor die gevallen waarin sprake is van een dreiging voor de nationale veiligheid, maar waarin de strafrechtelijke drempel voor bijvoorbeeld vervolging, voorlopige hechtenis of het opleggen van strafrechtelijke maatregelen (nog) niet wordt gehaald. De Twbmt kan dus ook worden toegepast in gevallen waarin de GVM niet is opgelegd of tenuitvoergelegd. In zoverre vormt de Twbmt een aanvulling op het strafrechtelijk instrumentarium. Per geval wordt zorgvuldig bekeken welke interventies noodzakelijk en proportioneel zijn, en welke interventies het meest effectief zijn.

Vraag 18
De leden van de ***SGP-fractie****vragen de regering te reageren op kritiek dat de uitvoering van de meldplicht veel te wensen overlaat en dat de wijze van uitvoeren vaak niet bijdraagt aan het daadwerkelijk verwerven van goede informatie. Welke inspanningen* verricht de regering om dit te verbeteren?

De onderzoekers van het WODC hebben in hun evaluatie van de Twbmt voorgesteld de meldplicht te verbeteren door er een contactmoment van te maken met professionals binnen de radicaliseringsaanpak. Het kabinet heeft deze suggestie omarmd en heeft in de gevallen waarin sinds het verschijnen van het onderzoek meldplichten zijn opgelegd, de politie verzocht professionals op het gebied van CTER en/of gesprekstechniek in te zetten bij de uitvoering van een meldplicht. Ten behoeve van voornoemde professionals is een leidraad professionele oordeelsvorming opgesteld met het oog op het benutten van het contactmoment dat de meldplicht biedt voor zicht op de betreffende personen. Dit heeft geleid tot meer inhoudelijke gesprekken met en een versterkt zicht op de personen aan wie de meldplicht is opgelegd.

Vraag 19
De leden van de ***SGP-fractie*** *constateren op basis van het evaluatieonderzoek dat in acht van de negen gevallen een bestuurlijke maatregel is ingezet na een strafrechtelijke procedure. Deze leden vragen of de regering kan duiden in hoeveel gevallen naar verwachting de inzet van artikel 38z van het Wetboek van Strafrecht soelaas had kunnen bieden.*

De inzet van artikel 38z WvSr kan niet zonder meer als alternatief gelden voor de Twbmt. De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM) heeft tot doel recidive te voorkomen en slachtoffers te beschermen, door langer toezicht te houden op veroordeelden en te werken aan gedragsverandering. De inzet van artikel 38z WvSr vereist dat deze maatregel reeds in het veroordelende vonnis wordt opgelegd, in combinatie met een (voorwaardelijke) gevangenisstraf of tbs-maatregel. De tenuitvoerlegging kan vervolgens worden gevorderd door het openbaar ministerie aan het einde van de gevangenisstraf of tbs-maatregel. De Twbmt kan met het oog op de bescherming van de nationale veiligheid ook worden toegepast ná of zonder een strafrechtelijk

kader, wanneer er nieuwe dreigingsinformatie naar voren komt en iemand op grond van zijn gedragingen in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan. In zoverre vormt de Twbmt een aanvulling op het strafrechtelijk instrumentarium. Per casus wordt zorgvuldig onderzocht welke interventies noodzakelijk en proportioneel zijn, en welke interventies daarbij het meest effectief zijn.

3. De Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding

3.1 Onderdeel van de persoonsgerichte aanpak

Vraag 20
*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat in een casusoverleg gezamenlijk de aanpak van radicaliserende of geradicaliseerde personen wordt besproken tussen verschillende ketenpartners. Op welke manier is de gegevensdeling hierbij geborgd, zodat lokale partners uit het sociale en zorgdomein en nationale partners zoals de politie en reclassering, beschikken over voldoende en dezelfde informatie over de persoon in kwestie? Onder welke voorwaarden kan de NCTV aansluiten bij de casusoverleggen?*

De gegevensdeling in het casusoverleg is geborgd middels de Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten. Deze continueert en codificeert de praktijk van de persoonsgerichte aanpak radicalisering en zorgt voor heldere juridische grondslagen waardoor deelnemers aan de casusoverleggen inzake radicalisering en terroristische activiteiten (persoons)gegevens met elkaar mogen delen en verwerken. Hierop is ook ingegaan bij de beantwoording van de vragen van de leden van **uw fractie onder 16**.

De NCTV kan, op grond van de aan de Minister toegekende taken onder de Wet coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid, op incidentele basis aansluiten bij een casusoverleg, indien zij een uitnodiging ontvangt van de lokale weegploeg, bestaande uit de burgemeester van de gemeente van verblijf, het OM en de politie.

3.2 Doelstelling

*De leden van de **D66-fractie** constateren dat met het onderhavige wetsvoorstel de Minister van Justitie en Veiligheid de bevoegdheid krijgt vrijheidsbeperkende maatregelen op te leggen aan een persoon die op grond van zijn gedragingen in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan. Het gaat daarbij om personen die in strafrechtelijke zin nog niets verwijtsbaars doen, maar wiens gedragingen wel een gevaar vormen voor de nationale veiligheid.*

Vraag 21
Deze leden merken op dat onduidelijk is wanneer sprake is van het «in verband kunnen worden gebracht» of «het ondersteunen» van terroristische activiteiten, waarbij de gedragingen niet strafbaar zijn. Kan de regering daarom uiteenzetten welke activiteiten hieronder kunnen vallen? Wat wordt concreet bedoeld met «het ondersteunen» van terroristische activiteiten? In welke concrete omstandigheden zou hier sprake van zijn zonder dat strafrechtelijk optreden mogelijk is? Kan de regering een aantal voorbeelden schetsen?

Zoals ook bij de invoering van de Twbmt is betoogd[7] geldt dat het begrip terroristische activiteiten niet is gedefinieerd, omdat het bestuur een zekere interpretatievrijheid bij de uitleg van het begrip behoort te hebben. Als richtsnoer kan niettemin dienen dat het moet gaan om (ondersteuning van) activiteiten die worden verricht met een terroristisch oogmerk als bedoeld in artikel 83a van het WvSr. In dat artikel wordt onder terroristisch oogmerk verstaan: het oogmerk om (een deel van) de bevolking ernstige vrees aan te jagen, dan wel een overheid of internationale organisatie wederrechtelijk te dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden, dan wel de fundamentele politieke, constitutionele, economische of sociale structuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen.

De regering onderschrijft dat bij de toepassing van de Twbmt zorgvuldig moet worden beoordeeld wanneer gedragingen kunnen worden aangemerkt als het «in verband kunnen worden gebracht met terroristische activiteiten» of het «ondersteunen» daarvan. Het gaat daarbij nadrukkelijk niet uitsluitend om gedragingen die reeds strafbaar zijn gesteld, maar ook om gedragingen die, in onderlinge samenhang bezien, aanleiding geven tot ernstige zorgen over risico's voor de nationale veiligheid.

Onder het ondersteunen van terroristische activiteiten kan bijvoorbeeld worden verstaan het faciliteren, stimuleren of in stand houden van terroristische netwerken, radicalisering of extremistische activiteiten, zonder dat reeds sprake hoeft te zijn van strafrechtelijk bewijs voor deelname aan een terroristische organisatie of de voorbereiding van een terroristisch misdrijf. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan het structureel onderhouden van contacten met personen uit extremistische netwerken, het verspreiden van extremistische propaganda, het ondersteunen van radicaliseringsprocessen of gedragingen die bijdragen aan de logistieke of organisatorische ondersteuning van terroristische activiteiten.

Ook kan sprake zijn van gedragingen die afzonderlijk bezien niet strafbaar zijn, maar die in samenhang met andere feiten en omstandigheden wel kunnen duiden op een risico voor de nationale veiligheid. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan personen die reeds (meermaals) zijn veroordeeld voor terroristische misdrijven, maar die ook na hun veroordeling actief contact onderhouden met jihadistische of extremistische netwerken, herhaaldelijk verblijven in kringen waarin extremistisch gedachtegoed wordt verspreid, of zich bezighouden met het aanjagen of verheerlijken van gewelddadig extremisme, terwijl strafrechtelijk optreden op dat moment nog niet mogelijk is.

De Twbmt is juist bedoeld voor situaties waarin vanuit het oogpunt van bescherming van de nationale veiligheid aanleiding bestaat om maatregelen te treffen, terwijl het strafrecht nog niet of niet langer voldoende mogelijkheden biedt om in te grijpen. Daarbij geldt steeds dat toepassing van maatregelen uitsluitend mogelijk is indien, gelet op alle feiten en omstandigheden van het individuele geval, sprake is van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit.

Vraag 22

*De leden van de **BBB-fractie** lezen dat met dit wetsvoorstel een tijdelijke wet permanent wordt gemaakt, terwijl uit evaluaties blijkt dat de wet slechts beperkt is toegepast en de effectiviteit moeilijk aantoonbaar is. Deze leden vragen de regering daarom allereerst om een nadere onderbouwing van de effectiviteit van de wet. Op basis waarvan conclu-*

[7] Kamerstukken II 2015/16, 34 359, nr. 3, p. 13.

deert de regering dat deze bevoegdheden daadwerkelijk bijdragen aan het voorkomen van terroristische dreiging?

De regering onderkent dat de effectiviteit van bestuurlijke maatregelen in het kader van contraterrorisme niet uitsluitend in kwantitatieve zin kan worden beoordeeld. De belangen die op het spel staan zijn echter groot. De Twbmt is bedoeld voor specifieke situaties waarin sprake is van risico's voor de nationale veiligheid en waarin het noodzakelijk kan zijn om preventief bestuurlijk op te treden. Het gaat daarbij nadrukkelijk om een instrumentarium dat is gericht op het voorkomen van terroristische activiteiten en het beperken van risico's, juist ook in situaties waarin strafrechtelijk optreden nog niet of niet langer mogelijk is.

De regering acht de beperkte toepassing van de wet daarom niet zonder meer een aanwijzing dat de bevoegdheden onvoldoende effectief zouden zijn. Het ingrijpende karakter van de maatregelen en de mogelijke beperking van grondrechten brengen mee dat maatregelen uitsluitend kunnen worden ingezet indien in het individuele geval wordt voldaan aan de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Dat leidt er logischerwijs toe dat het instrumentarium terughoudend en casusgericht wordt toegepast.

Daarnaast blijkt uit de evaluaties dat de Twbmt in concrete gevallen heeft bijgedragen aan het behouden van zicht op personen die een risico vormen voor de nationale veiligheid en aan het beperken van veiligheidsrisico's. Ook heeft de wet voorzien in aanvullende handelingsmogelijkheden in situaties waarin bestaande kaders onvoldoende toereikend waren. De regering acht juist de beschikbaarheid van een dergelijk aanvullend instrumentarium van belang, gelet op het voortdurende en veranderlijke karakter van de terroristische dreiging.

Daarbij komt dat vanaf 2025 naar verwachting meerdere terrorismeveroordeelden uit detentie zullen vrijkomen met een hoger dreigingsprofiel dan eerder vrijgekomen terrorismeveroordeelden. De regering acht het noodzakelijk dat ook in dergelijke situaties passende bestuurlijke maatregelen kunnen worden getroffen indien dat, gelet op de bescherming van de nationale veiligheid, noodzakelijk wordt geacht.

Tot slot dient er wellicht ten overvloede op worden gewezen dat de effectiviteit van preventieve maatregelen op het terrein van de nationale veiligheid naar zijn aard moeilijk is te staven. Er kan immers geen vergelijkend onderzoek worden verricht naar de situatie waarin er wel en de situatie waarin geen maatregel is opgelegd.

3.3 De bestuurlijke maatregelen

*De leden van de **D66-fractie** constateren uit de evaluatie van de Tijdelijke wet dat de meldplicht, die bedoeld is om zicht te krijgen op geradicaliseerde personen, op dit moment weinig effectief is, omdat de meldmomenten niet altijd zinvolle interactie opleveren. Zo ontbreken de noodzakelijke vaardigheden hoe om te gaan met geradicaliseerde individuen bij medewerkers waarbij een persoon zich moet melden. Deze leden zijn van mening dat de meldplicht extra waarde zou hebben als de contactmomenten die daaraan zijn verbonden, ook daadwerkelijk zicht geven op het gedachtegoed van de betrokken persoon en of (verdere) radicalisering plaatsvindt.*

Vraag 23
Voornoemde leden vragen de regering dan ook toe te lichten hoe, met de permanentmaking van de meldplicht, extra kan worden ingezet op het

vergroten van dergelijke vaardigheden bij relevante instanties en werkgevers. Welke concrete wijzigingen vinden plaats in de uitvoering van de meldplicht om het instrument te verbeteren?

Bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **SGP-fractie onder 18** is hier nader op ingegaan. Voor de beantwoording van deze vraag van de leden van uw fractie wordt dan ook naar die beantwoording verwezen.

Vraag 24
De leden van de **VVD-fractie** *constateren dat in het DTN vaak wordt geconstateerd dat er personen zijn die radicaliseren of sterk geradicaliseerd zijn en een bedreiging vormen voor de nationale veiligheid. Welke concrete gevolgen zouden er ontstaan als de Twbmt zou komen te vervallen per 1 maart 2027?*

Met het opleggen van maatregelen op grond van de Twbmt wordt beoogd terroristische dreiging te voorkomen en risico's voor de nationale veiligheid te beperken. De wet biedt daarbij de mogelijkheid om bestuurlijke maatregelen op te leggen aan personen die in verband kunnen worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan, juist in situaties waarin andere interventiemogelijkheden onvoldoende toereikend zijn.

Indien de Twbmt per 1 maart 2027 zou vervallen, zou een belangrijk bestuurlijk instrumentarium wegvallen waarmee gericht kan worden ingegrepen ter bescherming van de nationale veiligheid. Dat zou onder meer betekenen dat geen bestuurlijke maatregelen meer kunnen worden opgelegd zoals een meldplicht, contactverbod, gebiedsverbod of uitreisverbod. Daarmee zouden mogelijkheden verdwijnen om zicht te houden op personen die een dreiging vormen voor de nationale veiligheid, netwerkvorming tegen te gaan, of personen te beletten zich naar bepaalde locaties of strijdgebieden te verplaatsen.

De regering acht dit onwenselijk, mede gelet op het voortdurende en veranderlijke karakter van de terroristische dreiging zoals beschreven in de opeenvolgende DTN's. Daarbij komt dat sinds 2025 meerdere terrorismeveroordeelden met een hoog dreigingsprofiel uit detentie vrijkomen. In individuele gevallen kan het noodzakelijk zijn om ten aanzien van dergelijke personen aanvullende bestuurlijke maatregelen te treffen om risico's voor de nationale veiligheid te beperken, juist wanneer strafrechtelijke of andere bestaande kaders daarvoor onvoldoende mogelijkheden bieden.

De Twbmt vervult daarmee een aanvullende rol binnen het bredere contraterrorismebeleid en de persoonsgerichte aanpak. Het wegvallen van dit instrumentarium zou ertoe leiden dat in specifieke gevallen niet langer tijdig en adequaat bestuurlijk kan worden opgetreden tegen personen die een dreiging vormen voor de nationale veiligheid.

Vraag 25
De leden van de ***PVV-fractie*** *vragen of de regering een voorbeeld kan geven van een hypothetische casus waarin andere middelen, zoals het strafrecht, niet kunnen worden ingezet en deze bestuurlijke middelen noodzakelijk zijn.*

Er zijn verschillende situaties denkbaar waarin de inzet van de Twbmt noodzakelijk kan zijn, terwijl strafrechtelijke interventies of andere bestaande kaders op dat moment onvoldoende mogelijkheden bieden. De Twbmt is juist bedoeld voor die gevallen waarin sprake is van een

dreiging voor de nationale veiligheid, maar waarin de strafrechtelijke drempel voor vervolging, voorlopige hechtenis of het opleggen van strafrechtelijke maatregelen (nog) niet wordt gehaald.

Zo was de noodzaak tot het opleggen van maatregelen op grond van de Twbmt in 2025 aan de orde bij een casus van een terrorismeveroordeelde met een hoog dreigingsprofiel, die na het vrijkomen uit strafrechtelijke detentie op grond van concrete gedragingen in verband kon worden gebracht met terrorisme en een dreiging tegen de nationale veiligheid werd geacht, maar waarin strafrechtelijke vervolging nog niet aan de orde was. Ook kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een persoon die intensief contact onderhoudt met extremistische netwerken, online jihadistisch of extremistisch gedachtegoed verspreidt en signalen van verdere radicalisering vertoont, terwijl de beschikbare informatie op dat moment onvoldoende is voor strafrechtelijke vervolging. In een dergelijk geval kan een bestuurlijke maatregel, zoals een meldplicht of contactverbod, noodzakelijk zijn om zicht te houden op betrokkene en verdere netwerkvorming of radicalisering te beperken.

Een ander voorbeeld betreft personen die na afloop van een strafrechtelijke detentie vrijkomen en ten aanzien van wie nog altijd sprake is van een hoog dreigingsprofiel. Indien aan deze personen bij het vonnis geen gedragsbeïnvloedende of vrijheidsbeperkende maatregel (GVM) als bedoeld in artikel 38z van het WvSr, is opgelegd, kan de Twbmt noodzakelijk zijn om risico's voor de nationale veiligheid te beperken en zicht te houden op gedragingen en contacten van betrokkene.

De regering acht het van belang dat in dergelijke situaties een aanvullend bestuurlijk instrumentarium beschikbaar is, zodat ook buiten het strafrecht tijdig en proportioneel kan worden opgetreden ter bescherming van de nationale veiligheid.

Vraag 26
*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat een maatregel die opgelegd kan worden op basis van de Twbmt, noodzakelijk moet zijn met het oog op de bescherming van de nationale veiligheid. Kan de regering ingaan op de zwaarte van die toets en wanneer er wel en niet sprake is van de bescherming van de nationale veiligheid.*

De criteria «in verband kunnen worden gebracht met terroristische activiteiten» en het «ondersteunen van terroristische activiteiten» moeten worden bezien in samenhang met het vereiste dat een maatregel noodzakelijk moet zijn ter bescherming van de nationale veiligheid. Niet iedere radicale, omstreden of zorgwekkende gedraging valt daarmee onder de reikwijdte van de Twbmt. Doorslaggevend is steeds of de gedragingen, gelet op alle feiten en omstandigheden van het individuele geval, een zodanig verband houden met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan dat sprake is van een risico voor de nationale veiligheid.

Bij de beoordeling of iemand in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten wordt gekeken naar het totaalbeeld van gedragingen, contacten, uitingen en overige relevante omstandigheden. Daarbij kan onder meer betekenis toekomen aan intensieve contacten met extremistische netwerken, gedragingen die wijzen op verdere radicalisering, het verspreiden of verheerlijken van terroristisch gedachtegoed, pogingen anderen te radicaliseren, of gedragingen die duiden op betrokkenheid bij of facilitering van terroristische activiteiten. Deze gedragingen moeten echter wel in verband kunnen worden gebracht met een dreiging voor de nationale veiligheid.

Van het ondersteunen van terroristische activiteiten kan eveneens sprake zijn zonder dat betrokkene zelf terroristische handelingen verricht of reeds strafrechtelijk verwijtbaar handelt. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan gedragingen die bijdragen aan het faciliteren, versterken of in stand houden van terroristische netwerken of extremistische structuren, indien die gedragingen noodzaken tot het nemen van preventieve maatregelen ter bescherming van de nationale veiligheid.

De beoordeling vindt steeds plaats aan de hand van het individuele geval en in samenhang met de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit.

Van noodzakelijkheid is slechts sprake indien op basis van het geheel aan feiten en omstandigheden voldoende aanleiding bestaat om aan te nemen dat betrokkene een dreiging vormt voor de nationale veiligheid en ingrijpen noodzakelijk is om die dreiging te beperken. Daarbij wordt steeds beoordeeld of de maatregel daadwerkelijk kan bijdragen aan de bescherming van de nationale veiligheid. Daarnaast geldt dat de maatregel proportioneel moet zijn in verhouding tot de aard en ernst van de dreiging. Hoe ingrijpender de maatregel en de beperking van grondrechten, hoe zwaarder de motivering moet zijn. Tevens moet worden beoordeeld of minder ingrijpende middelen of bestaande interventies toereikend zijn. Indien met andere, minder ingrijpende maatregelen hetzelfde doel kan worden bereikt, ligt inzet van de Twbmt niet in de rede.

Gedragingen die uitsluitend een lokaal karakter hebben, vormen niet zonder meer een bedreiging voor de nationale veiligheid. Indien echter lokale gedragingen onderdeel zijn van bredere extremistische netwerkvorming, radicalisering of terroristische beïnvloeding, kunnen deze – afhankelijk van de concrete omstandigheden – wel degelijk raken aan de bescherming van de nationale veiligheid.

Juist vanwege het preventieve karakter van de Twbmt kan aanleiding bestaan om bestuurlijk op te treden voordat strafrechtelijk optreden mogelijk is of als strafrechtelijk optreden niet langer mogelijk is. Tegelijkertijd waarborgt de zware toets aan de nationale veiligheid dat maatregelen uitsluitend kunnen worden opgelegd in die gevallen waarin daadwerkelijk sprake is van een voldoende concrete en ernstige dreiging voor de nationale veiligheid.

Vraag 27
*De leden van de **CDA-fractie** vragen of de regering de cijfers kan duiden rondom de aantal opgelegde vrijheidsbeperkende maatregelen tussen 2017 en 2027. Wat is de reden dat de aantallen relatief laag liggen? Heeft dat te maken met juridische of praktische bezwaren of heeft dit andere oorzaken?*

Er zijn verschillende verklaringen mogelijk voor het gegeven dat het aantal gevallen waarin maatregelen zijn opgelegd, beperkt is. Uit onderzoek van het WODC is gebleken dat partijen die gevallen kunnen aandragen in eerste instantie kijken naar alternatieve interventies. Daarbij is de drempel voor inzet van de Twbmt hoog, en wordt gekozen voor de (combinatie van) minst ingrijpende, maar meest effectieve interventie(s). Ook is eerder vastgesteld dat de bekendheid van de wet was afgenomen in een periode waarin het dreigingsniveau lager was, en waarin de NCTV bovendien geen mogelijkheid had aan te sluiten bij lokale casusoverleggen en zo de mogelijkheden van de wet onder de aandacht te brengen. Inmiddels kan de NCTV onder voorwaarden weer op incidentele basis aansluiten bij de casusoverleggen radicalisering en heeft de NCTV de mogelijkheid de deelnemers van het casusoverleg te adviseren over de

maatregelen van de Twbmt. Deze ontwikkeling kan bijdragen aan meer bekendheid en inzet van de wet.

Vraag 28
*De leden van de **BBB-fractie** vragen ten aanzien van het gebiedsverbod de regering te reflecteren op hoe vaak deze maatregel sinds de invoering van de wet is toegepast. Deze leden vragen hoe effectief een gebiedsverbod is in situaties waarin sprake is van een concrete terroristische dreiging. In hoeverre voorkomt een dergelijke maatregel daadwerkelijk dat iemand tot geweld overgaat?*

Sinds de invoering van de Twbmt is aan drie personen een gebiedsverbod op grond van de Twbmt opgelegd. Uit de praktijk is gebleken dat met name de handhaving van dit verbod door middel van elektronische monitoring sterk bijdraagt aan de effectiviteit van dit verbod. Bij overtreding van het verbod, dat wordt opgelegd bij dreiging tegen een specifieke locatie, wordt de politie door de elektronische monitoring in staat gesteld deze overtreding snel op te volgen en zo concrete terroristische dreiging tegen te gaan.

Vraag 29
De aan het woord zijnde leden vragen daarnaast of in situaties van serieuze dreiging niet een zwaardere maatregel overwogen zou moeten worden. Waarom wordt niet gekozen voor een vorm van tijdelijke administratieve detentie of een andere administratieve vrijheidsbenemende maatregel indien sprake is van een concrete dreiging, maar strafrechtelijk ingrijpen (nog) niet mogelijk is?

De regering onderkent dat in situaties van ernstige terroristische dreiging de vraag kan opkomen of verdergaande maatregelen noodzakelijk zijn. Tegelijkertijd geldt dat administratieve detentie of andere administratieve vrijheidsbenemende maatregelen zeer ingrijpende bevoegdheden betreffen, die diep ingrijpen in fundamentele rechten, in het bijzonder het recht op vrijheid zoals beschermd door artikel 5 van het EVRM. Voor een dergelijke maatregel is een uitdrukkelijke en toereikende wettelijke grondslag vereist, waarbij tevens hoge eisen gelden ten aanzien van noodzakelijkheid, proportionaliteit, rechtsbescherming en rechterlijke toetsing.

De Twbmt voorziet daarom in bestuursrechtelijke vrijheidsbeperkende maatregelen, zoals een meldplicht, contactverbod, gebiedsverbod en uitreisverbod, die gericht zijn op het beperken van risico's voor de nationale veiligheid, zonder dat sprake is van vrijheidsbeneming. Daarbij geldt dat steeds wordt gekozen voor de minst ingrijpende maatregel die, gelet op het concrete dreigingsbeeld, effectief wordt geacht.

Indien sprake is van een concrete terroristische dreiging en strafrechtelijk optreden mogelijk is, ligt inzet van het strafrecht en de daarbij behorende dwangmiddelen in de rede. De Twbmt is juist bedoeld voor situaties waarin vanuit het oogpunt van nationale veiligheid bestuurlijk optreden noodzakelijk wordt geacht, maar waarin de strafrechtelijke drempel voor vervolging of voorlopige hechtenis (nog) niet wordt gehaald.

In het coalitieakkoord is aangekondigd dat wordt bezien op welke wijze het instrumentarium ter bescherming van de nationale veiligheid verder kan worden versterkt. Daarbij is onder meer genoemd het creëren van een tijdelijke toezichtmaatregel nationale veiligheid, mede naar analogie van het Verenigd Koninkrijk, evenals de mogelijkheid van elektronische monitoring in combinatie met een gebiedsgebod. Eventuele voorstellen

zullen afzonderlijk moeten worden uitgewerkt en beoordeeld, mede in het licht van grondrechtelijke en verdragsrechtelijke waarborgen.

Vraag 30
*De leden van de **SGP-fractie** maken uit de toelichting op dat inmiddels meer maatregelen zijn opgelegd dan in het evaluatieonderzoek uit 2024 te lezen valt. Deze leden vragen of de regering het overzicht zoals weergegeven op pagina 109 van het onderzoek, kan aanvullen met de nieuwe gegevens en of zij een duiding kan geven van de meest recente maatregelen die zijn opgelegd.*

In aanvulling op de gegevens op pagina 109 van het WODC-rapport kan worden aangegeven dat het totaal aantal personen aan wie maatregelen zijn opgelegd sinds inwerkingtreding van de wet per juni 2026 11 betreft. In casus 10 zijn met ingang van mei 2025 een meldplicht en gebiedsverbod opgelegd; deze maatregelen zijn inmiddels tweemaal verlengd. In casus 11 is sinds december 2025 een meldplicht opgelegd.

Vraag 31
*De leden van de **SGP-fractie** vragen in hoeverre het doel van het gebiedsverbod op grond van de Tijdelijke wet ook bereikt kan worden met een gebiedsverbod door de burgemeester of burgemeesters dan wel op basis van een civielrechtelijke procedure.*

De burgemeester kan op grond van artikel 172a van de Gemeentewet bij ernstige vrees voor verdere verstoring van de openbare orde een gebiedsverbod opleggen. Dit gebiedsverbod houdt in een bevel om zich niet te bevinden in de omgeving van een of meer bepaalde objecten binnen de gemeenten, dan wel in een of meer bepaalde delen van de gemeenten, of zich niet in een of meer bepaalde delen van de gemeente op een voor het publiek toegankelijke plaats zonder redelijk doel met meer dan drie andere personen in groepsverband op te houden. Dit gebiedsverbod kan worden opgelegd aan een persoon die individueel of in groepsverband de openbare ernstig heeft verstoord of bij de groepsgewijze ernstige verstoring van de openbare orde een leidende rol heeft gehad. Te denken valt aan personen die hebben gezorgd voor overlast in de wijk of rondom wedstrijden in het betaald voetbal en ernstige vrees bestaat dat er verdere verstoring van de openbare orde plaatsvindt. Dit zijn personen die veelal ook strafbaar gedrag vertonen. Het doel van deze bevoegdheid is om herhaling van (ernstige) verstoringen van de openbare orde te voorkomen.

Het doel van de bevoegdheid van de Minister om een gebiedsverbod op te leggen op grond van de Twbmt is de bescherming van de nationale veiligheid. Een gebiedsverbod kan door de Minister slechts worden opgelegd een persoon die op grond van zijn gedragingen in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan indien dit noodzakelijk is ter bescherming van de nationale veiligheid. Vaak gaat het om personen die (nog) geen strafbare gedragingen hebben verricht.

Kortom, het doel, de doelgroep en de voorwaarden waaronder een burgemeester een gebiedsverbod kan opleggen verschillen fundamenteel van het doel, de doelgroep en de voorwaarden waaronder de Minister een gebiedsverbod kan opleggen. Dit geldt overigens ook voor gebiedsverboden die de burgemeester op basis van andere wetsbepalingen kan geven, zoals artikel 172, derde lid, en 175 van de Gemeentewet of de APV, als de gemeenteraad daarin heeft voorzien. De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde en heeft bevoegdheden om op treden bij een (dreigende) verstoring van de openbare orde. Bij de

belangenafweging die een burgemeester maakt bij het opleggen van een gebiedsverbod wordt het belang van de nationale veiligheid daarom niet meegewogen. Daarnaast voldoen personen die een gevaar vormen voor de nationale veiligheid veelal niet aan de voorwaarden om een gebiedsverbod op grond van de Gemeentewet op te leggen, omdat zij zich niet schuldig maken aan een verstoring van de openbare orde. Als dat in een bepaalde casus wel zo is, is de bevoegdheid van de burgemeester bovendien beperkt tot zijn eigen gemeente. Het belang van de nationale veiligheid kan onvoldoende worden gewaarborgd met de bevoegdheid van burgemeesters om op grond van de Gemeentewet een gebiedsverbod op te leggen. Het is daarom noodzakelijk dat de bevoegdheid van de Minister om een gebiedsverbod op te leggen blijft bestaan.

Een civielrechtelijk gebiedsverbod speelt voornamelijk in zaken waarin een persoon hinder of overlast ervaart door een ander en in een kort geding aan de civiele rechter om een gebiedsverbod vraagt. Bij de afweging van de rechter om een gebiedsverbod op te leggen speelt het belang van de nationale veiligheid geen rol.

Vraag 32
*De leden van de **SGP-fractie** vragen of het gebiedsverbod dat onder de Tijdelijke wet aan een drietal personen is opgelegd, ook gepaard ging met een enkelband. Eveneens vragen zij of de regering kan aangeven wat het geografische bereik was van de gebiedsverboden die zijn opgelegd.*

Tot op heden is aan drie personen een gebiedsverbod opgelegd op grond van de Twbmt. In twee van deze gevallen heeft handhaving door middel van elektronische monitoring plaatsgevonden. Ten aanzien van het geografische bereik kan worden aangegeven dat in twee gevallen een deel van de stad Den Haag, en in het andere geval een deel van de stad Rotterdam als verboden gebied is aangemerkt.

Vraag 33
*De leden van de **SGP-fractie** vragen of het toepassen van een enkelband volgens de regering in beginsel voor de hand ligt gezien het ernstige karakter van de maatregel van een gebiedsverbod op basis van de voorgestelde bijzondere bestuursrechtelijke regeling.*

Zoals ook is toegelicht bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **BBB-fractie onder 28** geldt dat sinds de invoering van de Twbmt aan drie personen een gebiedsverbod op grond van de Twbmt is opgelegd. Uit de praktijk is gebleken dat met name de handhaving van dit verbod door middel van elektronische monitoring sterk bijdraagt aan de effectiviteit van dit verbod. Bij overtreding van het verbod wordt de politie door de elektronische monitoring in staat gesteld deze overtreding snel op te volgen en zo concrete terroristische dreiging tegen te gaan.

4. Evaluatie Twbmt, beleidsreactie en voorgestelde maatregelen

4.1 Conclusies evaluatierapport

Vraag 34
*De leden van de **D66-fractie** lezen in de wetsevaluatie dat de bestuurlijke maatregelen uit de Tijdelijke wet in de afgelopen jaren zelden zijn toegepast en als deze zijn toegepast deze vaak in aanvulling op een strafrechtelijk traject van toepassing waren. Deze leden lezen in de memorie van toelichting dat een van de argumenten vóór het wetsvoorstel juist is dat preventief ingrijpen mogelijk wordt als strafrechtelijk ingrijpen geen uitkomst biedt. Voornoemde leden vragen de regering dan ook te reflecteren op deze doelstelling van het wetsvoorstel.*

Welk gat vullen de maatregelen op als de maatregelen niet preventief maar in aanvulling op een strafrechtelijk traject worden opgelegd?

Het klopt dat in een aanzienlijk deel van de gevallen waarin maatregelen op grond van de Twbmt zijn opgelegd, sprake was van een voorafgaand strafrechtelijk traject. Dat neemt echter niet weg dat de inzet van de Twbmt een preventief karakter heeft. De maatregelen uit de Twbmt zijn immers niet gericht op bestraffing van eerder handelen, maar op het voorkomen van toekomstige terroristische dreiging en het beperken van risico's voor de nationale veiligheid.
Ook in situaties waarin een strafrechtelijk traject is geëindigd of waarin strafrechtelijke interventies onvoldoende mogelijkheden bieden, kan nog steeds sprake zijn van een actuele dreiging voor de nationale veiligheid. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan personen die na detentie vrijkomen en ten aanzien van wie nog altijd zorgen bestaan over radicalisering, extremistische contacten of de kans op recidive, terwijl geen grondslag bestaat voor verdere strafrechtelijke vrijheidsbeperkende maatregelen.

In dergelijke gevallen kan inzet van de Twbmt noodzakelijk zijn om preventief risico's te beperken. Zo kunnen maatregelen worden ingezet om zicht te houden op gedragingen van betrokkene (meldplicht), netwerkvorming of beïnvloeding binnen extremistische kringen tegen te gaan (contactverbod), of verplaatsingen die relevant zijn voor terroristische activiteiten te beperken (gebiedsverbod of uitreisverbod).

De regering acht het preventieve karakter van de Twbmt daarmee juist gelegen in het feit dat maatregelen kunnen worden getroffen vóórdat nieuwe strafbare feiten plaatsvinden en in situaties waarin strafrechtelijk optreden niet of niet langer mogelijk is, maar vanuit het oogpunt van nationale veiligheid nog wel aanleiding bestaat om risico's te beperken.

4.2 Beleidsreactie

4.2.1 Noodzaak behoud vrijheidsbeperkende maatregelen

*De leden van de **VVD-fractie** stellen dat het contactverbod van de Twbmt in de huidige vorm fysiek van aard is. Tegelijkertijd hebben zij zeker in de afgelopen paar jaren gezien dat er een toename is van online radicalisering, met name bij jongeren. De aan het woord zijnde leden menen dat daarmee de aard van de dreiging van terrorisme is veranderd ten opzichte van 1 maart 2017, toen de Twbmt in werking trad.*

Vraag 35
Heeft de regering onderzoek gedaan naar uitbreiding van het contactverbod uit de Twbmt naar online contacten? Zo nee, waarom niet? Voornoemde leden stellen dat een online contactverbod in sommige gevallen effectiever kan zijn om de nationale veiligheid te beschermen dan een fysiek contactverbod. Wat is hiervoor nodig? En is de regering bereid deze uitbreiding voor te bereiden?
In het coalitieakkoord zijn verschillende maatregelen op het gebied van contraterrorisme opgenomen. Zo wordt de (lokale) aanpak van contraterrorisme versterkt en zet de regering in op een gecoördineerde aanpak van radicaliserende jongeren. Daarbij wordt (online) radicalisering tegengegaan door middel van preventie en vroegsignalering, en door het vergroten van kennis en vaardigheden van professionals. Ook is aangekondigd dat het toezicht op vrijkomende terrorismeveroordeelden zonder verblijfsrecht wordt versterkt, waaronder het verkennen van mogelijkheden voor elektronische monitoring en gebiedsgebonden maatregelen en het verkennen van de mogelijkheid tot invoeren van een tijdelijke toezichtsmaatregel naar Brits voorbeeld. De permanentmaking van de

Twbmt is eveneens een belangrijk onderdeel van de versterking van toezicht. Gelet op de horizonbepaling in de huidige wet heeft de regering er voor gekozen zich in eerste instantie te richten op behoud van de Twbmt en zich ervan te verzekeren dat de voor terrorismebestrijding belangrijke maatregelen die daarin zijn opgenomen blijvend ingezet kunnen worden. Daarbij geldt dat de genoemde maatregelen nadere uitwerking vergen. Mogelijke aanpassing van het contactverbod wordt hierin ook betrokken.

Vraag 36
*De leden van de **PVV-fractie** lezen dat er in 2027 weer jihadistische terrorismeveroordeelden vrijgelaten zullen worden. Zij vragen de regering om hoeveel personen het gaat.*

Bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **CDA-fractie onder 14** is toegelicht dat het precieze aantal invrijheidstellingen van terrorismeveroordeelden lastig is te noemen, omdat dit onder meer afhankelijk is van ontwikkelingen in de individuele strafprocessen en het voldoen aan voorwaarden. Het aantal (onherroepelijk) veroordeelden van terroristische misdrijven dat in 2026 vrijkomt is daarmee afhankelijk van deze uitkomsten. Op dit moment is van minder dan tien terrorismeveroordeelden de uitstroom uit detentie voorzien in 2026.

De wetsartikelen die ten grondslag liggen aan een veroordeling voor een terroristisch misdrijf zijn ideologie-neutraal. Daarom is het niet mogelijk om inzichtelijk te maken welke terrorismeveroordeelden in 2027 vrij zullen komen uit detentie die veroordeeld zijn voor een jihadistisch gemotiveerd terroristisch misdrijf.

Vraag 37
*De leden van de **CDA-fractie** vragen aan de regering of zij een update kan geven over potentiële uitreizigers uit Nederland of Europa richting Syrië, Somalië of Afghanistan met betrekking tot het aansluiten bij een kalifaat. Zijn sinds het DTN uit december 2025 nieuwe signalen binnengekomen over een stroom richting die gebieden?*

Binnen de jihadistische beweging is er nog steeds interesse om uit te reizen en zich aan te sluiten bij terroristische groeperingen in de genoemde landen. In absolute aantallen is het aantal echter nog beperkt, afgezet tegen de periode 2012–2016.

Vraag 38
*De leden van de **CDA-fractie** lezen dat de regering schrijft dat de handhaving van een gebiedsverbod met een enkelband ervoor zorgt dat tijdig ingegrepen kan worden bij een dreiging richting personen of objecten in het verboden gebied. Deze leden vragen of bij een gebiedsverbod als preventieve bestuurlijke maatregel een enkelband standaard onderdeel is van de maatregel.*

Zoals ook bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **BBB-fractie onder 28** en de **SGP-fractie onder 33** is toegelicht geldt dat elektronische monitoring wordt ingezet wanneer dit voor de handhaving van een gebiedsverbod noodzakelijk wordt geacht. Dit wordt per casus beoordeeld en separaat gemotiveerd bij het opleggen van maatregelen op grond van de Twbmt. Tot op heden is aan drie personen een gebiedsverbod opgelegd op grond van de Twbmt. In twee van deze gevallen heeft handhaving door middel van elektronische monitoring plaatsgevonden.

Vraag 39

*De leden van de **CDA-fractie** vragen onder welke voorwaarden de NCTV kan aansluiten bij de casusoverleggen radicalisering.*

Zoals tevens toegelicht bij de beantwoording van de vragen van de leden van **uw fractie onder 16 en 20** geldt dat de Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten van toepassing is op de casusoverleggen radicalisering.
De NCTV kan, op grond van haar taken onder de Wet coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid, op incidentele basis aansluiten bij een casusoverleg indien zij een uitnodiging ontvangt van de lokale weegploeg, bestaande uit de burgemeester van de gemeente van verblijf, het OM en de politie.

Vraag 40
*De leden van de **CDA-fractie** constateren dat uit de evaluatie van de Tijdelijke wet blijkt dat de meldplicht maar beperkt leidt tot zicht op de persoon die zich moet melden en dat de regering uitvoeringspartijen heeft gevraagd om van de meldplicht een contactmoment te maken met professionals binnen de radicaliseringsaanpak. Kan de regering verder ingaan op de uitwerking van de meldplicht en op welke wijze meer zicht kan worden gekregen op de persoon die zich moet melden? Deze leden zijn vooral benieuwd of de meldplicht dus ook automatisch leidt tot individueel, inhoudelijk contact. Welke professionals zijn betrokken bij een dergelijk contactmoment en op welke manier wordt geborgd dat relevante informatie onderling wordt gedeeld tussen de instanties die hierbij betrokken zijn?*

Bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **SGP-fractie onder 18** en de leden van de **D66-fractie onder 23** is hier op ingegaan.

In aanvulling hierop kan worden toegelicht dat de informatie die de gesprekken opleveren waar mogelijk wordt gedeeld met relevante betrokkenen via overlegstructuren zoals het lokale casusoverleg.

4.2.2 Schrappen grondslag afwijzen aanvraag voor een besluit af te wijzen, of een genomen besluit in te trekken
*De leden van de **VVD-fractie** zijn niet overtuigd van de noodzaak van het schrappen van artikel 6 van de Twbmt, waarin een grondslag is geregeld voor het afwijzen of intrekken van een subsidie, vergunning of ontheffing als de aanvrager in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten of als er een ernstig gevaar bestaat dat de subsidie of vergunning wordt gebruikt ten behoeve van (ondersteuning aan) terroristische activiteiten. Zij hebben hierover nog een aantal vragen.*

Vraag 41
*De leden van de **VVD-fractie** merken op dat de tekst van het coalitieakkoord 2026 over de Twbmt helder is. In het coalitieakkoord is namelijk afgesproken dat de Tijdelijke wet permanent wordt gemaakt. Er is niet afgesproken dat een deel van de Tijdelijke wet permanent wordt gemaakt en een ander deel komt te vervallen. De tekst laat aldus geen ruimte om een deel van deze wet te laten vervallen. Kan de regering toelichten waarom zij desondanks voorstelt artikel 6 van de Twbmt te schrappen?*
Op het moment van publicatie van het coalitieakkoord op 30 januari 2026 was het wetsvoorstel tot permanentmaking van de Twbmt reeds in behandeling bij de Afdeling advisering van de Raad van State sinds 24 december 2025. De consultatiefase, verplichte toetsten en behandeling in de ministerraad hadden dus al plaatsgevonden. Het wijzigen van het wetsvoorstel door het laten vervallen van een van de maatregelen ongedaan te maken zou een ingrijpende wijziging zijn. Een ingrijpende wijziging van het voorstel zonder dat dit volgt uit het advies van de

Afdeling advisering vergt dat een aantal stappen in het wetgevingsproces opnieuw worden gevolgd, zoals consultatie, behandeling in de Minsterraad en adviesaanvraag aan de Raad van State. Vanwege de horizonbepaling en de druk die dit legt op een voortvarende wetsbehandeling is het wetstraject zoals dit was gestart voortgezet. Daarnaast geldt dat met de evaluatie van de verlenging van de wet opnieuw een afweging is gemaakt ten aanzien van het in de Twbmt opgenomen instrumentarium. Deze afweging diende tevens plaats te vinden naar aanleiding van de motie van de leden Bikker en Kuik van 7 december 2021 waarin de regering is verzocht de afzonderlijke maatregelen uit de Twbmt te toetsen op noodzakelijkheid en proportionaliteit en de uitkomsten te betrekken bij besluitvorming over de toekomstige vormgeving van de wet (Kamerstukken II 2021/22, 35 917, nr. 15). Ten aanzien van de bevoegdheid tot het weigeren of intrekken van subsidies is daarbij van belang dat uit de evaluatie is gebleken dat deze bevoegdheid sinds de inwerkingtreding van de wet niet is toegepast. De onderzoekers van het WODC hebben geconcludeerd dat voor deze bevoegdheid in de praktijk onvoldoende meerwaarde bestaat naast bestaande mogelijkheden binnen andere wettelijke kaders. De regering heeft deze bevinding betrokken bij de afweging om deze specifieke bevoegdheid niet permanent te maken. Waar een beperkte inzet van een bevoegdheid laat zien dat een instrument niettemin meerwaarde heeft of kan hebben in bepaalde gevallen, geldt hier dat de bevoegdheid sinds de invoering van de wet nooit is toegepast. Daarmee is de lat voor de motivering van de noodzaak tot behoud van de maatregel niet gehaald.

Vraag 42

*De leden van de **VVD-fractie** constateren voorts dat het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (hierna: NGB) in zijn consultatiereactie heeft gesteld dat het de onderbouwing van het schrappen «bijzonder matig» vindt. Het enkele feit dat een bepaling niet is toegepast, is volgens het NGB geen gegronde reden om deze vervolgens te laten vervallen. Hoe kijkt de regering hiernaar? Als er bij bestuursorganen en/of vertegenwoordigers van veiligheidspartners zoals het NGB nog wel de behoefte bestaat aan dit instrument, kan de regering dan niet beter in gesprek gaan met alle relevante partners in de veiligheidsketen om te bezien hoe de bestaande bevoegdheid beter toepasbaar kan worden gemaakt voor de praktijk?*

De regering heeft bij de voorbereiding van dit wetsvoorstel nadrukkelijk gekeken naar de evaluatie van de Twbmt, waaronder het evaluatieonderzoek van het WODC uit 2024 en de ontvangen consultatiereacties, waaronder die van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB). Daarbij is per bevoegdheid beoordeeld of deze in de praktijk een toegevoegde waarde heeft binnen het bestaande contraterrorisme-instrumentarium.

Voor de subsidiebevoegdheid geldt echter dat uit de evaluatie niet is gebleken van concrete gevallen waarin bestaande instrumenten onvoldoende waren om op te treden. De verwachting is daarom dat zich ook in de toekomst geen gevallen zullen voordoen waarin toepassing van deze maatregel aan de orde is.

Vraag 43

*De leden van de **VVD-fractie** constateren dat bij de verlenging van de Twbmt (Kamerstuk 35 917, nr. 6) de regering specifiek nut en noodzaak van artikel 6 verdedigde door dit onder andere te illustreren aan de hand van een voorbeeld. Toen schreef de regering dat bij deze bevoegdheid kan worden gedacht aan de verstrekking van een subsidie voor een stichting die activiteiten organiseert voor de jeugd in een wijk met problemen met*

hangjongeren, terwijl nadien blijkt dat (leden van) het bestuur van de stichting waaraan de subsidie is verleend, banden blijkt te hebben met een terroristische organisatie, zodat het ernstige gevaar bestaat dat de subsidie mede zal worden aangewend voor terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan. Is daar anno 2026 geen sprake meer van? Kan de regering volledig uitsluiten dat bovenstaand voorbeeld dat bij de verlenging van de Twbmt relevant werd geacht, zich ooit in de toekomst nog zal kunnen voordoen? En, zo nee, waarom kiest de regering er dan toch niet voor om artikel 6 in stand te laten?

Zoals aan bod kwam bij de beantwoording van de vragen van de leden van **uw fractie onder 42** is met de evaluatie na de verlenging opnieuw een afweging gemaakt ten aanzien van iedere in de Twbmt opgenomen maatregel. Deze afweging diende tevens plaats te vinden naar aanleiding van de motie van de leden Bikker en Kuik van 7 december 2021 waarin de regering is verzocht de afzonderlijke maatregelen uit de Twbmt te toetsen op noodzakelijkheid en proportionaliteit en de uitkomsten te betrekken bij besluitvorming over de toekomstige vormgeving van de wet (Kamerstukken II 2021/22, 35 917, nr. 15). Op voorhand valt geen garantie te geven dat een dergelijke situatie, ook al is deze hypothetisch, zich nooit kan voordoen. Doordat echter van deze bevoegdheid geen enkele keer is gebruik is gemaakt sinds de invoering van de wet is volgens de regering de lat voor de motivering voor de noodzaak van deze bevoegdheid niet gehaald.

Vraag 44
*De leden van de **VVD-fractie** lezen dat de regering in de memorie van toelichting schrijft dat naast het onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (hierna: WODC) ook «organisaties in het veiligheidsdomein» geen meerwaarde zien in de maatregel van artikel 6 van de Twbmt. Kan de regering deze stelling nader onderbouwen met de adviezen van deze organisaties? Welke organisaties hebben in 2012 en 2017 nog wel positief geadviseerd over artikel 6 van de Twbmt en zien op dit moment geen meerwaarde?*

Bij de invoering van de wet zijn in de consultatiefase voornamelijk opmerkingen gemaakt van technische aard. Bij de eerste evaluatie is hier vanwege het ontbreken van gegevens over de toepassing doordat er van de bevoegdheid geen gebruik is gemaakt niet nader op in gegaan. Ook in de consultatiefase bij de verlenging van de wet is niet ingegaan op artikel 6. Zoals aangekondigd in de beleidsreactie op het onderzoek van het WODC die op 16 september 2024 aan uw Kamer is aangeboden, is naar aanleiding van de motie Bikker en Kuik (Kamerstukken II, 2021/22, 35 917, nr. 15) met partners bezien of instandhouding van alle afzonderlijke maatregelen noodzakelijk is. Hieraan is invulling gegeven door middel van gesprekken met veiligheidspartners. In die gesprekken is aangegeven dat behoud van deze maatregel niet noodzakelijk is.

Vraag 45
*De leden van de **VVD-fractie** constateren dat in het WODC-onderzoek is uitgevraagd of het intrekken of weigeren van een beschikking een effectief middel is om deelname aan of ondersteuning van terrorisme te verhinderen. 42% van de respondenten was het (helemaal) eens met de stelling dat dit een effectieve maatregel is, ondanks dat deze nog niet in de praktijk is toegepast. Meer respondenten verwachten zelfs dat deze maatregel effectiever is dan de meldplicht en het contact- en gebiedsverbod. Hoe kijkt de regering hiernaar?*

De verwachting bij de invoering van de wet was dat deze maatregel een effectief middel zou zijn om deelname aan of ondersteuning van terrorisme te verhinderen. In de praktijk is dit echter niet het geval gebleken.

Vraag 46
In het WODC-onderzoek wordt voorts geconcludeerd dat er «blijkbaar geen situaties waren waarin er behoefte was aan de maatregel of waarin deze uitkomst bood».[8] Kan de regering toelichten of deze conclusie overeenkomt met de ervaringen uit de praktijk? De leden van de ***VVD-fractie*** *benadrukken dat eenentwintig respondenten bij het WODC-onderzoek hebben laten weten dat er lokaal te weinig kennis is over de toepassing van de maatregelen en twintig respondenten aangaven dat de mogelijkheden die de Twbmt biedt, niet bekend waren. Zou dat ook niet een reden kunnen zijn waarom de maatregel van artikel 6 van de Twbmt nog niet is toegepast? Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden een reactie van de regering op dit punt.*

Indien een situatie zich heeft voorgedaan die onder het toepassingsbereik van artikel 6 van de Twbmt valt, waarbij vanwege een gebrek aan bekendheid de Twbmt niet is ingezet en een ander handelingsperspectief ontbrak, is het moeilijk denkbaar dat die situatie niet aan het licht zou komen.

De leden van de ***VVD-fractie*** *stellen dat de dreiging van terrorisme aan verandering onderhevig is. Hierdoor kunnen zich na verloop van tijd grotere kansen voordoen op situaties waarbij het noodzakelijk is om vrijheden van individuen te beperken zodra hun gedragingen in verband worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan en de nationale veiligheid beschermd moet worden. Daarom moet er wat deze leden betreft een wettelijke grondslag zijn om een aanvraag voor een besluit af te wijzen of een genomen besluit in te trekken als het ernstige gevaar bestaat dat de activiteit waarop het besluit betrekking heeft, (mede) zou worden gebruikt ten behoeve van terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan. Deze bevoegdheid biedt daartoe de mogelijkheid en maakt het mogelijk dat de overheid kan ingrijpen als ongewild en indirect wordt bijgedragen of dreigt te worden bijgedragen aan terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan.*

Vraag 47
Kan de regering nader toelichten waarom de bevoegdheid jarenlang is verdedigd en nu zonder dragende motivering wordt geschrapt? Deelt zij de mening dat juist gelet op snelle fluctuaties van het dreigingsniveau, het noodzakelijk kan zijn om snel te handelen, ook ten aanzien van de bevoegdheid die is geregeld in artikel 6 van de Twbmt?

Zoals toegelicht bij de beantwoording van de vragen van **uw fractie onder 43** diende iedere maatregel opgenomen in de Twbmt getoetst te worden op noodzaak en proportionaliteit en betrokken te worden bij de besluitvorming over de vormgeving van de wet. Daarbij is er een verschil of een maatregel weinig is ingezet of nooit is ingezet. Doordat van deze bevoegdheid geen enkele keer is ingezet sinds de invoering van de Twbmt is de lat voor motivering volgens de regering niet gehaald.

Vraag 48
De leden van de ***PVV-fractie*** *merken op dat in het oorspronkelijke voorstel de regering de noodzaak zag om een aanvullende weigerings- en intrekkingsgrond te creëren voor subsidies, vergunningen, ontheffingen of*

[8] Evaluatie van de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding, Nood zoekt wet, juli 2024, bijlage bij Kamerstuk 29 754, nr. 730, p. 77.

erkenningen. Zonder deze grondslag zou het namelijk niet toepasbaar zijn op alle vormen in voorgenoemde opsomming. Kan de regering aangeven of er bij het ontbreken van deze maatregel alsnog een grondslag bestaat om de aanvraag voor alle vormen van subsidie, vergunning, ontheffing of erkenning te weigeren of in te trekken. Zo nee, zou dit alsnog kunnen leiden tot het financieren of faciliteren van een terroristische organisatie?

Zoals nader toegelicht bij de beantwoording van de vragen van **de leden van de VVD-fractie onder 43, 46 en 47** is van de bevoegdheid sinds de invoering van de Twbmt geen enkele keer gebruik gemaakt. Ook zijn er geen situaties bekend waarbij er wegens het ontbreken van een grondslag een subsidie, vergunning, ontheffing of erkenning niet kon worden geweigerd of een beschikking ingetrokken waarbij sprake was van een situatie zoals omschreven in artikel 6 van de Twbmt.

Vraag 49
*De leden van de **SGP-fractie** vragen waarom volgens de regering niet het risico bestaat dat subsidies, vergunningen en erkenningen als noodzakelijk middel kunnen dienen om een bedreiging voor de nationale veiligheid te kunnen vormen. Mogelijk is hiervan minder sprake bij financiële middelen, maar een vergunning om in bepaald gebied activiteiten te ontplooien kan een relevant onderdeel zijn van de bedreiging. Zij vragen een nadere toelichting op het besluit om dit middel te schrappen, mede gezien het feit dat de regering erkent dat ook andere instrumenten in veel jaren niet of nauwelijks gebruikt worden.*

Zoals nader toegelicht bij de beantwoording van de vragen van de leden van de **VVD-fractie onder 43, 46 en 47** en de leden van **de PVV-fractie onder 48** geldt dat voor iedere maatregel getoetst is op noodzakelijkheid en proportionaliteit en de uitkomsten daarvan betrokken diende te worden over de toekomstige vormgeving van de wet. Het verschil tussen de bevoegdheid opgenomen in artikel 6 en de andere maatregelen opgenomen in de wet is dat de bevoegdheid opgenomen in artikel 6 van de wet geen enkele keer is ingezet. Voor de andere maatregelen geldt dat dit wel het geval is, ook al is dat niet frequent.

4.2.3 Evalueren
Vraag 50
*De leden van de **BBB-fractie** vragen wie toezicht houdt op de inzet van de bevoegdheden uit deze wet. Welke instantie controleert de proportionaliteit en rechtmatigheid van de opgelegde maatregelen? In het bijzonder vragen deze leden wie toezicht houdt op de verwerking van persoonsgegevens binnen het kader van deze wet en hoe dit toezicht in de praktijk is ingericht.*

Op grond van artikel 7 van de Twbmt geldt een overlegverplichting met de burgemeester van de gemeente waar degene tot wie het voorgenomen besluit zich richt woon- of verblijfplaats heeft alsmede andere bij het voorgenomen besluit betrokken burgemeesters, tenzij de spoedeisendheid daar aan in de weg staat. In dat geval geldt een plicht tot informeren. Daarnaast geldt dat de maatregelen tijdelijk zijn en niet langer dan noodzakelijk. Een verlenging is dan ook niet automatisch, maar moet aan dezelfde motiveringseisen voldoen als het initiële besluit. Een maatregel wordt tussentijds ingetrokken of gewijzigd als daar aanleiding voor is. Bij het opleggen van een maatregel geldt de hoofdregel dat betrokkene gehoord moet worden voor het opleggen van een maatregel op grond van artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Een uitzondering geldt overeenkomstig artikel 4:11 van de Awb bij spoed of indien het horen in de weg staat aan het doel van de maatregel. Er kan rechtstreeks beroep worden ingesteld bij de rechtbank, er hoeft dus niet

eerst bezwaar te worden gemaakt. Daarnaast is de rechtbank verplicht de zaak versneld te behandelen. Ook geldt dat de rechtbank bij de beoordeling van het beroep rekening met feiten en omstandigheden houdt die na het nemen van het bestreden besluit zijn opgekomen, tenzij de goede procesorde zich daartegen verzet of de afdoening van de zaak daardoor ontoelaatbaar wordt vertraagd.
Ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens geldt dat dit onder de werking van de AVG geldt. De Autoriteit Persoonsgegevens is de toezichthouder. In aanvulling daarop houdt de Functionaris Gegevensbescherming binnen de NCTV toezicht op naleving van privacywetgeving.

II. Overig

Vraag 51
*De leden van de **PVV-fractie** vragen of de meest recente aantallen uitreizigers met de Kamer gedeeld kunnen worden.*

De AIVD heeft onderkend dat er sinds 2012 vanuit Nederland circa 300 personen met jihadistische intenties zijn uitgereisd naar Syrië en Irak. De cijfers die de AIVD meest recentelijk gepubliceerd heeft geven de op vijftallen afgeronde aantallen volwassen uitreizigers weer op 1 maart 2026.

Aantal uitreizigers in gevangenissen en kampen in Syrië en Irak	20
Aantal uitreizigers woonachtig elders in Syrië	45
Aantal uitreizigers in overige landen	10
Aantal terugkeerders	110
Aantal overleden uitreizigers	115
Totaal	300

Vraag 52
*De leden van de **PVV-fractie** vragen de regering of zij aan kan geven hoe vaak het Nederlanderschap is ingetrokken op grond van artikel 14 van de Rijkswet op het Nederlanderschap.*

De onderstaande cijfers geven de stand van zaken op 20 mei 2026 betreffende aantallen omtrent het intrekken Nederlanderschap.

Intrekken Nederlanderschap o.b.v. artikel 14 lid 2 RWN (intrekking na onherroepelijk veroordeling wegens een terroristisch of daarmee vergelijkbaar misdrijf)

Zaken waarin is besloten tot intrekken Nederlanderschap o.b.v. 14.2 RWN	44
Zaken waarin het Nederlanderschap definitief is ingetrokken	14
Besluiten tot intrekken Nederlanderschap vernietigd door de rechter	1
Zaken nog in behandeling bij de rechtbank	11
Zaken waarbij de beroepszaak nog in behandeling is bij de Raad van State	12
Zaken in bezwaarfase of met openstaande bezwaar- of beroepstermijn	6

Intrekken Nederlanderschap o.b.v. artikel 14 lid 4 RWN (intrekking in het belang van de nationale veiligheid nadat betrokkene is uitgereisd)

Zaken waarin is besloten tot intrekken Nederlanderschap o.b.v. 14.4 RWN	25
Zaken waarin het Nederlanderschap definitief is ingetrokken	15
Besluiten tot intrekken Nederlanderschap vernietigd door rechter	4
Besluiten tot intrekken ingetrokken door IND	5
Zaken waarbij de beroepszaak nog in behandeling is bij de rechtbank	1

Vraag 53
*De leden van de **PVV-fractie** vragen om het overzicht van terroristische arrestaties wegens aanslagplanning van de afgelopen vijf jaar uit te splitsen naar stroming.*

Het is niet mogelijk om de arrestaties op verdenking van het voorbereiden van een aanslag met een terroristisch oogmerk uit te splitsen naar ideologische stroming, omdat ideologie niet geregistreerd wordt in de systemen.

Vraag 54
*De leden van de **PVV-fractie** vragen de regering of zij de mening deelt dat voorgestelde bestuurlijke maatregelen gewoonweg genegeerd kunnen worden en dat administratieve detentie daarom noodzakelijk is als preventieve maatregel om de nationale veiligheid te waarborgen.*

De regering deelt niet de opvatting dat bestuurlijke maatregelen op grond van de Twbmt «gewoon genegeerd» kunnen worden zonder consequenties. Het opzettelijk handelen in strijd met een opgelegde maatregel, dan wel het opzettelijk onttrekken aan elektronische monitoring, is op grond van artikel 8 van de Twbmt als misdrijf strafbaar gesteld. Overtreding van een maatregel kan worden bestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of een geldboete van de derde categorie.

Daarnaast kunnen maatregelen zoals een gebiedsverbod of meldplicht, mede in combinatie met elektronische monitoring, juist bijdragen aan het effectief beperken van risico's voor de nationale veiligheid en het tijdig signaleren van overtredingen. Elektronische monitoring kan daarbij ondersteuning bieden bij het toezicht op de naleving van opgelegde maatregelen en maakt het mogelijk sneller op te treden indien voorwaarden worden overtreden.

De regering wijst er tegelijkertijd op dat administratieve detentie een uiterst ingrijpende vorm van vrijheidsbeneming betreft, waarvoor hoge constitutionele en verdragsrechtelijke eisen gelden, in het bijzonder gelet op artikel 5 van het EVRM. Voor een dergelijke maatregel bestaat op dit moment geen mogelijkheid binnen het in Nederland geldende grondrechtelijke kader.

In het coalitieakkoord is wel opgenomen dat wordt bezien op welke wijze het instrumentarium ter bescherming van de nationale veiligheid verder kan worden versterkt. Daarbij is onder meer genoemd het creëren van een tijdelijke toezichtmaatregel nationale veiligheid, mede naar analogie van het Verenigd Koninkrijk, evenals de mogelijkheid van elektronische monitoring in combinatie met een gebiedsverbod. Eventuele voorstellen zullen afzonderlijk moeten worden uitgewerkt en beoordeeld in het licht van noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit en de geldende grondrechtelijke waarborgen.

Vraag 55
*De leden van de **BBB-fractie** vragen waarom de regering kiest voor permanentmaking van de wet. Gezien het ingrijpende karakter van de bevoegdheden en de blijvende discussie over nut en noodzaak, ligt een nieuwe verlenging met een horizonbepaling volgens deze leden meer voor de hand. Kan de regering toelichten waarom niet opnieuw wordt gekozen voor een verlenging met bijvoorbeeld vijf jaar, zodat het parlement periodiek opnieuw kan toetsen of deze wet nog noodzakelijk en proportioneel is?*

In aanvulling op de beantwoording van de vragen van de leden van de **D66-fractie onder 7**, geldt dat er sprake is van een aanhoudende en veranderlijke terroristische dreiging tegen Nederland. Ontwikkelingen in binnen- en buitenland kunnen ertoe leiden dat het dreigingsniveau en de aard van de dreiging relatief snel veranderen. Tegen die achtergrond acht de regering het noodzakelijk duurzaam te kunnen beschikken over het

instrumentarium dat de Twbmt biedt ter bescherming van de nationale veiligheid.

De regering onderkent dat de bevoegdheden uit de Twbmt ingrijpend van aard kunnen zijn en dat toepassing daarvan raakt aan grondrechten. Juist daarom geldt dat maatregelen uitsluitend kunnen worden opgelegd indien in het individuele geval wordt voldaan aan de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Daarnaast worden maatregelen individueel gemotiveerd en is rechterlijke toetsing mogelijk.

De regering acht een nieuwe tijdelijke verlenging met horizonbepaling niet wenselijk. Het telkens tijdelijk verlengen van de wet doet naar het oordeel van de regering onvoldoende recht aan het structurele karakter van de terroristische dreiging en aan de noodzaak om blijvend te beschikken over een adequaat bestuurlijk instrumentarium. Daarbij acht de regering ook van belang dat in verschillende concrete gevallen in de afgelopen jaren is gebleken dat de Twbmt noodzakelijke aanvullende mogelijkheden bood in situaties waarin andere interventies onvoldoende toereikend waren.

Dat neemt niet weg dat de regering het van belang acht dat de werking en toepassing van de wet worden geëvalueerd. Om die reden is in het wetsvoorstel voorzien in een evaluatiebepaling. Het kabinet is voornemens de wet binnen vijf jaar na inwerkingtreding van de permanentmaking te evalueren, waarbij onder meer zal worden gekeken naar de toepassing, effectiviteit, proportionaliteit en uitvoerbaarheid van het instrumentarium in de praktijk. De evaluatie en de kabinetsreactie daarop zullen aan beide Kamers der Staten-Generaal worden toegezonden.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel